

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

MUZEA JAKO DIDAKTICKÝ PROSTŘEDEK VE VÝUCE UMĚLECKÝCH PŘEDMĚTŮ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH.

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obor: 7504R100 – Učitelství odborných předmětů
Autor práce: **Kateřina Eršilová**
Vedoucí práce: Mgr. Magdaléna Marešová

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Eršilová**
Osobní číslo: **P11000939**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů**
Název tématu: **Muzea jako didaktický prostředek ve výuce uměleckých předmětů na středních školách.**
Zadávací katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Zjistit, jak vybrané 3 střední umělecké školy využívají dostupnou nabídku sklářských a bižuterních muzeí v okolí

Metody:

Rozhovory s pracovníky muzeí, dotazník pro studenty, rozhovory s učiteli

Požadavky:

Prostudovat odbornou literaturu

Zjistit a popsat aktuální vzdělávací nabídku regionálních muzeí pro školy

Zjistit, jak školy této nabídky využívají

Analyzovat získaný materiál

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, M., 2007. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1369-4

KULKA, J., 2008. Psychologie umění. Praha: ISBN 978-80-247-2329-7

JŮVA, V., 1994. Vývoj německé muzeopedagogiky. Brno: Paido. ISBN 80-901737-2-1

ŠEĐOVÁ, K., ŠVAŘÍČEK, R., A.J., 2007. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Magdaléna Marešová

Katedra pedagogiky a psychologie

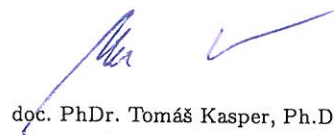
Datum zadání bakalářské práce: 7. dubna 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2014

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 7. dubna 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 27. 6. 2014

Podpis:

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Magdaleně Marešové za odborné vedení, cenné rady a trpělivost. Dále děkuji všem zúčastněným žákům za zodpovědné vyplnění dotazníků, dotazovaným učitelům a pracovníkům muzeí za ochotu a otevřenost v rozhovorech. V neposlední řadě mé rodině a přátelům za podporu po celou dobu studia.

Anotace

Práce se zabývá využíváním muzea jako didaktického prostředku ve výuce uměleckých předmětů na středních uměleckých školách. Teoretická část objasňuje základní pojmy z pedagogického, psychologického a uměleckého prostředí v návaznosti k danému tématu. Zároveň představuje vznik muzea a muzejní pedagogiky.

Výzkumná část zjišťuje, jak tři vybrané střední umělecké školy spolupracují s místními muzei a jak využívají jejich nabídky. Data byla získána na základě dotazníkového šetření uskutečněné mezi žáky prvních a čtvrtých ročníků uměleckých středních škol a na základě hloubkových rozhovorů s jejich učiteli a pracovníky muzeí.

Klíčová slova

Muzeum, umělecká škola, motivace, didaktika, učitel, umění.

Annotation

This bachelor thesis deals with museum as a pedagogical tool for the arts high schools. In its theoretical part, basic concepts of pedagogy, psychology and art fields are defined, which are pertinent to the focus of the thesis, and the history of museums and their role in pedagogy are described.

The empirical part aims to establish, how three arts high schools cooperate with the local museums, using their offer. The data were collected with a combination of a questionnaire for the 1st and 4th grade students and the interviews with their teachers and museum workers.

Keywords

Museum, art school, motivation, didactics, teacher, art.

Obsah

Seznam tabulek	10
Seznam grafů.....	10
1 Úvod – motivace k volbě tématu.....	11
2 Teoretická část.....	13
2.1 Vymezení pojmů	13
2.1.1 Pedagogické pojmy	13
2.1.2 Psychologické pojmy	16
2.1.3 Umělecké pojmy	18
2.2 Psychologie umění	21
2.3 Muzeum.....	23
2.3.1 Vznik muzea.....	23
2.3.2 Muzejní pedagogika	24
2.3.3 Situace v České republice.....	25
2.3.4 Uměleckoprůmyslová muzea	26
2.3.5 Škola a muzeum	26
2.3.6 Umělecké vzdělání	27
3 Výzkumná část	29
3.1 Cíl a způsob realizace výzkumu.....	29
3.1.1 Výzkumný vzorek	29
3.2 Přehled zkoumaných škol.....	30
3.2.1 Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská v Železném Brodě.....	30
3.2.2 Střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná škola Turnov	30
3.2.3 Střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná škola Jablonec n/N.....	30
3.3 Přehled zkoumaných muzeí	31
3.3.1 Městské muzeum skla v Železném Brodě.....	31
3.3.2 Muzeum Českého ráje v Turnově	31

3.3.3	Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou	31
3.4	Dotazníkové šetření u žáků I. a IV. ročníků středních uměleckých škol	32
3.4.1	Popis realizace šetření	32
3.4.2	Prezentace výsledků dotazníkového šetření	33
3.4.3	Souhrnná zjištění dotazníkové části	43
3.5	Hloubkové rozhovory s učiteli středních uměleckých škol.....	44
3.5.1	Popis realizace rozhovorů	44
3.5.2	Prezentace zjištění, získaných analýzou hloubkových rozhovorů s učiteli	45
3.6	Hloubkové rozhovory s pracovníky muzeí	49
3.6.1	Popis záměru a realizace rozhovorů	49
3.6.2	Analýza rozhovorů s pracovníky muzeí	49
4	Souhrnná zjištění z hloubkových rozhovorů	54
4.1	Souhrn zjištění z hloubkových rozhovorů s učiteli	54
4.2	Souhrn zjištění z výpovědí pracovníků muzeí.	56
5	Modelová lekce obsahující přednášku, návštěvu muzea a následné navrhování	57
5.1	K otázce zařazení lekce	57
5.2	Zdůvodnění potřeby lekce	57
5.3	Inspirace pro lekci	57
5.4	Představení modelové lekce	58
5.4.1	Cíle lekce.....	58
5.4.2	Časové a materiální požadavky	58
5.4.3	Výukové metody	58
5.4.4	Příprava učitele	58
5.4.5	Zadání úkolu	59
5.5	Průběh lekce	59
6	Závěr: porovnání škol z hlediska zkoumané problematiky	60
	Seznam použité literatury	63

Seznam internetových zdrojů	65
Seznam příloh.....	66

Seznam tabulek

Tabulka 1: Souhrn dotazovaných	29
Tabulka 2: Počty rozdaných dotazníků	33
Tabulka 3: Počty vyhodnocených dotazníků	33
Tabulka 4: Ukázka výstav navštívených žáky	35
Tabulka 5: Rozdíl přístupu k návštěvě muzea	44
Tabulka 6: Přehled dotazovaných učitelů a jejich předmětů.....	44
Tabulka 7: Přehled dotazovaných pracovníků muzeí a jejich pozic	49

Seznam grafů

Graf 1: Otázka č. 1	34
Graf 2: Otázka č. 2	35
Graf 3: Otázka č. 5	36
Graf 4: Otázka č. 6	36
Graf 5: Otázka č. 7	37
Graf 6: Otázka č. 8	37
Graf 7: Otázka č. 8	38
Graf 8: Otázka č. 9	38
Graf 9: Otázka č. 9	39
Graf 10: Otázka č. 10	39
Graf 11: Otázka č. 11	40
Graf 12: Otázka č. 12	41
Graf 13: Otázka č. 13	42
Graf 14: Otázka č. 14	42

1 Úvod – motivace k volbě tématu

V rámci povinné pedagogické praxe jsem vyučovala Dějiny výtvarné kultury na Střední uměleckoprůmyslové škole sklářské v Železném Brodě. Tento stěžejní předmět uměleckých oborů jsem si zvolila z důvodu absolvování výše zmíněné školy a zároveň studia bakalářského studijního programu Návrhářství skla a šperku na Technické univerzitě v Liberci. Z těchto důvodů jsem se zaměřila na téma související s mým předešlým studiem.

Ve své bakalářské práci budu zjišťovat, jak tři vybrané střední umělecké školy v Libereckém kraji – v Železném Brodě, Turnově a v Jablonci nad Nisou využívají dostupnou nabídku místních muzeí zaměřených v oborech sklářství a bižuterie, tak jako se těmto oborům věnují vybrané školy. Dále bych chtěla zjistit, zda muzea, která mají ve svém okolí střední umělecké školy se zaměřením na sklo a šperk, nabízí žákům těchto škol muzejní programy či jiné doprovodné vzdělávací programy.

Důležitým momentem je návaznost na místní tradice, z nichž vznikaly profily škol a muzeí. Pro město Turnov a jeho okolí je typická kamenická a zlatnická tvorba, na Železnobrodsku je především zakořeněno sklářství a v okolí města Jablonce nad Nisou se vyrábí skleněné perličky, také se razí mince a medaile. Podle těchto místních požadavků byly postupně založeny umělecké školy, kde se zrcadlí tradiční řemesla.

Při hodinách dějin výtvarné kultury jsem měla pocit, že potenciál muzeí a galerií jako didaktického prostředku, inspiračního zdroje, nebyl dostatečně využit. Beru na vědomí, že žák by se sám od sebe měl zajímat a projevovat zájem o svůj obor, ale základ a doporučení by měl dostat od kvalifikovaného učitele. Podle mého názoru by první volba pedagogů středních uměleckých škol měla být zaměřena na místní muzea a jejich sbírky, propojené s tradicí regionu.

Pro žáka by mělo být základem poznání historického vývoje daného oboru, v našem případě – skla a šperku, v blízkém okolí. Tam je mladý začínající žák umělecké školy schopen udělat si vlastní názor a pohled na to, jak postupovat, jakým směrem se rozvíjet a jakým naopak ne. V první řadě se jim musí dostat základního výkladu dějin výtvarné kultury a postupně současného umění. Zároveň by výklad měl být doplněn tematickými exkurzemi s adekvátní návazností k obsahu probírané látky.

Při muzejních a galerijních exkurzích v prvním ročníku na střední umělecké škole si nejsem vědoma efektivitu a přínosu v souvislosti k probírané látce. Ve vyšších ročnících se jezdilo na cílené exkurze, především v době, kdy byla daná látka již probraná. Zlepšil

se celkový přínos ke studiu – vytvořily se souvislosti mezi probranou látkou a výtvarným uměním, vznikl ucelenější náhled na probíranou látku.

Pro žáka zajímavějšího se o umění je důležité se nejprve naučit vnímat umění, vědět jak si určitá díla vyložit, z jakých uhlů se na ně dívat, co si z nich odnést a i to jakou má hodnotu například obraz, socha nebo umělecké dílo. K tomuto umu je zapotřebí co nejčastěji navštěvovat nejrůznější instituce, jako jsou: muzea, galerie, výstavy a jejich vernisáže, komentované prohlídky, nejlépe samotnými autory. Některé příklady nabídky pro žáky uvádím v příloze B.

Při výběru tématu pro tuto bakalářskou práci bylo několik otázek, které mě znepokojovaly: Využívají střední umělecké školy v regionu dostupná muzea? Mají jim tato muzea vůbec co nabídnout? Co dělají pro to, aby je návštěvníci z řad středních škol navštěvovaly co nejčastěji a pravidelně? Na tyto otázky se pokusím najít odpověď na následujících stránkách.

2 Teoretická část

Teoretická část je dělena na čtyři podkapitoly. Nejdříve jsou vysvětleny pojmy z pedagogiky a didaktiky, psychologie a umění. V druhé podkapitole je přiblížena psychologie umění. Následující podkapitola seznamuje s pojmy muzeum a muzejní pedagogiky a zároveň přiblíží vznik tohoto oboru, poté je pohled na českou situaci.

V poslední kapitole jsem se zaměřila na vztah a spolupráci školy a muzea a představuji vývoj uměleckoprůmyslového muzea.

2.1 Vymezení pojmů

V kapitole 2.1 jsem vymezila ty základní pojmy z pedagogiky a didaktiky, ale i z psychologie a teorie umění, s nimiž se lze setkávat v rámci tématu školy a muzeum. Pojmy jsem sdružila do tří skupin: pedagogické, psychologické a umělecké. Termínů, které mají přesah i do přílehlých oborů (např.: motivace či vnímání) jsem zařadila podle svého uvážení k oblasti, kterou ve vztahu k tématu považuji za vhodnější. Sled pojmů (vzestupný) je přizpůsoben míře, v jaké souvisejí se stanoveným tématem.

2.1.1 Pedagogické pojmy

Téma mé práce se v první řadě opírá o **didaktiku** jako takovou, ta je pedagogickou disciplínou teorie vyučování. Jejím předmětem jsou cíle, obsah, metody a organizační formy ve vyučování. Všeobecným řešením se zabývá **Obecná didaktika**, specifickými problémy vyučování v jednotlivých předmětech (a v tomto případě v předmětech s uměleckým zaměřením) se zabývá **předmětová didaktika**. (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 53).

Tou je označena ta část didaktiky, která se vztahuje k jednotlivému vyučovacímu předmětu nebo jeho části (např.: didaktika fyziky, didaktika psaní v 1. třídě...). (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 258). Konkrétním podoborem předmětové didaktiky je **didaktika výtvarné výchovy**. Jde o vědní obor, jehož vědeckovýzkumná a aplikační oblast spočívá na průniku výchovné praxe a teorie s praxí a teorií výtvarné kultury. (Slavík, 1990, s. 128). Didaktika disponuje rozsáhlými a atraktivními didaktickými pomůckami (prostředky). Za ně považujeme text, hru, učebnice, ale i výstavu nebo film, jejímž prostřednictvím pomáhají při vyučování.

Správná a pravidelná spolupráce školy a muzea má pozitivní vliv na „nenásilné“ rozvíjení **klíčových kompetencí** u žáků. Klíčové kompetence jsou univerzální, specificky strukturované a v praxi využívané soubory znalostí, dovedností, postojů a dalších motivů chování a jednání. Klíčové kompetence mají potenciál uplatnění v různých kontextech, otevírají možnosti k řešení problémů a nečekaných situací v průběhu života. (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 124). Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání.

Z hlediska didaktiky můžeme při vyučování aplikovat několik **organizačních forem vyučování**. K naší problematice je vhodné zvolit například **exkurzi** (návštěva muzea, galerie, výstavy, architektonických památek, skláren, bižuterních dílen...), která má přímý vztah na výuku a obsah. Jejím cílem je prohlubování znalostí, podporuje názornost a navazuje vztah k běžnému životu.

Exkurze může mít orientační charakter. Může to být například návštěva místního muzea, jejímž cílem je seznámit žáky s chodem a expozicí muzea a motivovat žáky k dalšímu samostatnému chození. Nebo může jít o exkurzi s intenzivním charakterem, kde jsou cílem hlubší poznání daného oboru. (Skalková, 2007).

I z mimoškolního prostředí je v takovém případě důležité zhodnocení nashromážděných informací. K tomu můžeme využít základní metodu učitele a tou je **diskuse**. Diskusní metoda se využívá při menších skupinkách žáků cca 12 lidí. Je tedy nejvhodnější metodou, pro komorní charakter uměleckých ateliérů a dílen.

Diskusí rozvíjíme kompetence k učení - otevřeného zvažování, posuzování a promýšlení názorů, postojů a individuálních přístupů. Kompetence komunikativní – soustředění, naslouchání, argumentace, kultivovanost projevu, srozumitelnost, schopnost držet se tématu. (Sitná, 2009, s. 95). Žáci budou schopni v kolektivu obhajovat své názory, pochopit motivaci a myšlenky druhých. Její použití záleží na cíli výuky, vlastním obsahu, na žácích samotných a také na vhodném prostředí.

Tyto aktivizační metody mají pozitivní dopad na **klima třídy** a ucelují kolektiv. Kolektivní formy i metody vyučování sbližují žáky jak mezi sebou, tak s učitelem. Probíhá zde interakce učitel-žák a žák-žák. Klima třídy uvádí pedagogický slovník (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 125) jako sociálně psychologickou proměnnou, která tvoří ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech aktérů na to, co se ve třídě odehrálo, právě odehrává, či se v budoucnu odehraje. Klima třídy se liší od *atmosféry třídy*, která je krátkodobější a proměnlivější.

Metody aktivního učení podporují rozvoj klíčových kompetencí. Směřují k tomu, aby si žák vytvářel vlastní úsudek a ten spolu s pochopením nové informace začlenil do systému svých znalostí. Na sdělování informací je kladen menší důraz, více je zdůrazněno rozvíjení dovedností. (Hansen Čechová, 2009, s. 33). Pro zavádění aktivizačních metod na střední škole je základem dobrý vztah mezi učitelem a žáky. Jakou pro žáky učitel představuje autoritu, ale zároveň i to zda si svého učitele váží jako člověka. Ke změně tohoto vzájemného vztahu může právě přispět i taková aktivizační metoda.

Ve vztahu k tématu této práce je vhodné zmínit samotné umění, které je tématem našich aktivizačních metod. Fischer, 1967 na str. 37 uvádí, že umění bylo nástrojem magickým a pomáhalo člověku přemáhat přírodu a upevňovat kolektiv. V dřívějších dobách umění nebylo individuální, ale kolektivní prací a produkcí. Umění se kolektivního charakteru nikdy úplně nevzdalo. (My jen můžeme doufat, že ani nikdy nevzdá.)

Aktivitu definuje Maňák v knize „Rozvoj aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků“ z roku 1998, jako výchovně-vzdělávací proces, kterým je třeba rozumět zvýšenou, intenzivní činnost žáka, a to jednak na základě vnitřních sklonnů, spontánních zájmů, emocionálních pohnutek nebo životních potřeb, jednak na základě uvědomělého úsilí, jehož cílem je osvojit si příslušné vědomosti, dovednosti, návyky, postoje nebo způsoby chování.

Nedílnou součástí uměleckého vzdělávání je **tvořivost**. Tu lze chápat jako soubor schopností, vlastností a dalších dispozic osobnosti, které ve vzájemné symbióze vedou k vytváření originálních, nových nápadů, řešení problémů doposud neobvyklým způsobem. (Švec, 2005, s. 106). Pedagogický slovník (Průcha, Walterová, Mareš, 2013) dodává, že se jedná o duševní schopnost vycházející z poznávacích i motivačních procesů, v nichž hraje důležitou roli i inspirace, fantazie, intuice. Dále vymezuje několik etap tvořivosti: příprava, dozrávání nápadů, osvětlení, kontrolu, opracování. Tvořivost také vyžaduje otevřenost novým zkušenostem a vlastní iniciativu. Tvořivostí se oddaluje stereotyp. *Pedagogická tvořivost* je svou podstatou tvořivostí sociální. Pedagog vlastně spoluvytváří životní styl vychovávaných dětí. Předpokladem tvůrčí práce je *tvůrčí myšlení*. Tvůrčí myšlení je specifický druh myšlení a je pro něj typické vytrvalost, zodpovědnost, smysl pro originalitu, vytvořit nové umělecké dílo i vysoká motivovanost.

2.1.2 Psychologické pojmy

Psychologie patří mezi základní pedagogické disciplíny. *Pedagogická psychologie* (kromě jiného) využívá psychologické poznatky, zkoumá psychický vývoj dítěte a určuje strategie a styl výuky.

Z hlediska tématu této práce je významný pojem **motivace**. Každé jednání má svůj účel. Motivy a potřeby usměrňují naše jednání a dávají mu energii. Motivace je tedy jakýmsi motorem konání. Motivů působí současně celá řada a vzájemně se ovlivňují, ovšem jeden z nich může být hlavní a ten nakonec vede k zaměření a výběru příslušného modelu chování a jednání. (Hanus, Chytilová, 2009, s. 64). V Psychologickém slovníku autora N. Sillamy z roku 2001 je motivace z psychologického hlediska rozlišena na motivy (intelektuální důvody našich činů) a pohnutky (emocionální příčiny). V závěru, ale autor uvádí, že na počátku našeho jednání není jediná příčina, ale nerozlučný soubor faktorů vědomých i nevědomých, fyziologických, intelektových, emočních a sociálních, které jsou ve vzájemné interakci. Motivace je jednou z problémových kategorií, která vyvstala z analýzy rozhovorů učitelů. (Podrobně k této kategorii ve výzkumné části v podkapitole 4.1).

Jedním z účelů již zmíněné exkurze s žáky uměleckoprůmyslových středních škol je, aby se inspirovali pro svoji nadcházející práci na ateliérech a dílnách. **Inspirace** rozšiřuje prostor rozhodování, přináší nové stupně volnosti umožňující volbu dalších variant operací. Inspirace je faktorem procesu, vlivu, akce atd., který zvětšuje rozsah prostoru rozhodování. (Slavík, 1990).

Inspirujeme se, abychom si do svého řešení vnesli nový pohled a rozšířili své možnosti. Inspirace má nekonečně mnoho variant - hledání neobvyklých pohledů, netradiční akce každé seznámení se s novým poznatkem, vlivem, faktem je pro nás inspirace. Tu se musíme naučit uchopit a dále použít.

Učitel v průběhu své prezentace daného tématu, ovlivňuje postupy a činnosti svých žáků. Například u vnímání uměleckého díla, tedy „na co se máme dívat, čeho si všimnout“ učitel svými pokyny doplňuje jejich vlastní cestu k poznání. Je samozřejmé, že za takových okolností si žáci těžko uvědomí vlastní možnosti při ovládání výtvarné činnosti. Tvůrce, v našem případě žák, obrazně i doslova „odstupuje od obrazu“ a hledá nové varianty řešení, zkouší, rozhoduje se, vybírá – tj. do značné míry vědomě řídí svůj postup. Není pochyb o tom, že takto zpracovaný problém se při svém příštím objevení nemusí již vůbec jako problém objevit a jeho řešení proběhne mimo oblast vědomé pozornosti. Moment

„rozvažování nad obrazy (díly)“ by neměl zůstat skryt žákům v procesu objevování tajů výtvarné kultury a výtvarného vidění světa. Učitel by měl při vlastních korekcích nad uměleckým dílem nechat své svěřence nahlédnout na procesy svého rozvažování. (Slavík, 1990, s. 127). Postupně by měl co nejvíce žáky do takového rozvažování zapojit. V konečné fázi plně ponechat takové rozkódování uměleckého díla na nich samotných.

Inspirace není jedinou ani dostačující podmínkou umělecké tvorby. Musí navazovat na předcházející přípravu a inkubaci. Ve fázi inspirace se rodí nejoriginálnější myšlenky. V umělecké sféře se je dobré mít inspirační zdroj stále po ruce, k tomu může sloužit inspirační deník, kam si člověk nejrůznějšími způsoby (kresba, fotografie, články, skici...) zaznamenává věci, které může v budoucnu využít právě jako inspiraci pro svoji práci. Taková záležitost je dlouhodobějšího rázu, takže bych navrhla seznámit s touto pomůckou již žáky v prvním ročníku. Viz ukázka modelové lekce.

Navazujícím psychologickým elementem je **impulz**, kterým může být vyvolán zájem a napětí. Impulzem vzniká příhodná situace k učení a zároveň se vzbuzuje zvědavost. Ta je popudem, motivací pro toho, kde se učí, aby se pustil do neznámé látky a hledal pro ni už známé asociace. Tak se zvědavost stává důležitým mostem k motivaci. Impulz má vyvolat myšlenkový proces a podnítit tvořivost účastníka. (Belz, Siegrist, 2001). Vyvolanými impulzy se stávají žáci aktivními – účastní se, spolupracují. Učení se stává díky takovýmto impulzům zábavnějším a zároveň přispívají k odbourání zábran z neznámého.

Vnímání je smyslové zachycení skutečnosti, jehož účelem je orientace člověka v okolním prostředí. Jeho úkolem je vybrat smyslové informace, které jsou potřebné z hlediska právě vykonávané činnosti a sestavit tyto informace v určitý celek – vyjmout strukturu. Účelem vnímání je strukturace, tj. uspořádání vjemového pole. Pro umění jsou nejdůležitější vidění a slyšení. (Kulka, 2008). Obraz v umění je šok, šok burcující vědomí, a vyžaduje zostřenou pozornost od každého, kdo ho chce pochopit, ocenit a posoudit. Jeho obsah sdílí divák jen tehdy, podaří-li se mu aktivizovat do krajní míry svou senzibilitu. (Huyghe, 1973, s. 10).

Funkcí **paměti** je uchovávání informace, kterou si lze později vybavit a použít. Paměť je základem učení, jehož prostřednictvím získáváme zkušenosti, dovednosti a nové formy chování. Uměleckou tvorbu i vnímání ovlivňují různé typy paměti. Paměť rozlišujeme na motorickou (pohybovou), senzorickou (smyslovou) a její podtypy – zraková, sluchová, chuťová a hmatová paměť. Podle typu nadání v uměleckém oboru bývá zvláště vyvinutý ten

určitý typ paměti. V umění je obzvláště důležitá paměť citová. Na paměti staví učení. Ve výtvarném umění se nejvíce uplatňuje senzorické učení (vštěpování smyslově názorných obrazů). (Kulka, 2008, s. 79).

Důležitou psychologickou funkcí, která nám umožňuje reagovat na světelné podněty, je **vidění**. Tento děj je názorně popsán v následujícím příběhu o francouzském impresionistickém malíři Monetovi: „Přijel do Londýna, aby namaloval obraz londýnské mlhy, který obyvatele města pobouřil. Mlha měla na plátně narůžovělý odstín. „Naše mlha je přece šedivá!“ říkali Londýňané, ale když se lépe podívali, uznali, že jejich mlha má trochu narůžovělou barvu.“ Tato historka má symbolický význam. Umění odkrylo barvu tam, kde lidé viděli jen šed'. (Opelík, 1969, s. 25).

2.1.3 Umělecké pojmy

K důkladnému pochopení problematiky pedagogického využívání muzeí je na místě ujasnit pojmy z umělecké oblasti. Klíčovým pojmem je **umění** - zvláštní způsob mezilidského dorozumívání již odnepaměti, jehož prostřednictvím si člověk osvojuje svět a sdílí jej spolu s jinými. Jeho podstatnými aspekty jsou: sebevyjádření (seberealizace), zobrazení a estetické uspořádání. Podle Huyghe, 1973 umění rozšiřuje člověku nadvládu nad přírodou i nad sebou samým. A především nadvládu nad vnějším světem. Umění umožňuje tvůrci i následovníkům zmocnění se části světa.

Výtvarné umění jako široká oblast lidské aktivity (architektura, malířství, sochařství, grafika, užité umění...) je specifickou tvůrčí činností, podstatně se odlišuje od ostatních uměleckých disciplín. (Hlaváček, 1984, s. 32).

Mezi maturitní předměty na uměleckoprůmyslových školách patří předmět *Dějiny výtvarné kultury*. **Kultura** se vyznačuje jistou stálostí v čase, zároveň je však pružná a přizpůsobivá k novým okolnostem. Její pokračování či reprodukce se zajišťuje jednak spontánně, nápodobou v rodině a později v prostředí vrstevníků, jednak cílevědomě ve školách.

Umělecká tvorba poskytuje velkou možnost tvořivé kompenzace subjektivních problémů, přeladění, katarze, uvolnění napětí. Hlaváček, 1984 konstatuje, že pud tvořivosti dává impulsy onomu „uměleckému chtění“, které v sobě vyrovnává prvky racionálního a iracionálního, neboť umělecké tvoření se i ve svém těsném vztahu ke skutečnosti nikdy neobešlo bez imaginace a fantazie.

Umělecký výtvor je svou povahou divergentní (většinou nedává jednoznačnou odpověď nebo řešení). Umělec nemusí problém dotáhnout až do konce. Naproti tomu produkt vědce je konvergentní. Je poměrně jednoznačnou a objektivní odpovědí na nastolený problém, je jeho vyřešením. Současný výchovný ideál je tvůrčí osobnost, ale každý se jí patrně stát nemůže. Budoucího vědce nebo umělce ohlašuje jeho činnost ve volném čase už od dětství. Kreativní děti se svým jednáním velmi podobají kreativnímu dospělému. Pracují vytrvale a samostatně a jsou schopny ukončení své práce nebo učení daleko posunout. Jejich přání týkající se volby povolání se projevují častěji a odlišují se od přání průměrných žáků (Kohoutek, 2009). [1]

Zpravidla ne každý umělec tvoří za účelem výsledného uměleckého díla. Naplněním pro něj zůstává v samotném **uměleckém procesu**. Ten přináší experimentální pole tvůrčího počínu, dává do vztahů jedinečným (osobitým) stylem zážitky, zkušenosti, emoce a určité sdělení. V této chvíli jde o samotný proces tvorby, jakési nekonečné cesty. Umělecký proces nevyžaduje za každé situace výsledný produkt ani dílo. Tvůrce se nechá nést tvořivým procesem a poznáním nových aspektů. Umělecký proces bez výsledného díla může být pro tvůrce „pouze“ inspiračním zdrojem pro nadcházející umělecké dílo.

Umělecké dílo je výsledek umělecké tvorby, objektivní produkt vstupuje do komunikace s uměním. Umělecký artefakt je výsledkem dlouhého, často i bolestného (jak po fyzické, tak psychické stránce) procesu. V mnoha případech až zápasu. Tvůrce do něj vkládá veškeré poznatky, které se rozhodl, mnohdy spontánně, převést do umělecké podoby. Umělecká díla se prezentují na výstavách, v galeriích a v neposlední řadě i v muzeích. Zde nastává nejčastější problém. Samotné **pochopení uměleckého díla**. Konfrontace umělce s divákem. Nejdůležitější komponent ve vnímání umění je dekodování a interpretace uměleckého sdělení. Neméně důležitým faktem je pochopení uměleckého díla. Rozumět nebo chápat znamená vyznat se v dané věci a dokázat se v ní orientovat. Prostřednictvím chápání se můžeme orientovat a pohybovat v prostředí tak, že naše jednání je efektivnější. Umělecký artefakt v nás má vyvolat estetické vnímání, čili, buď se nám líbí, nebo nelíbí. Nelze ale říci, že dílo, které se nám líbí, také zcela chápeme. A když se nám nelíbí, nemusí to znamenat, že ho nechápeme. K tomuto závěru, nemůže dospět člověk, kterému se nedostalo případného vzdělání. Vracím se opět k problému žáků na středních uměleckých školách, které si z návštěv výstav neodnášejí nic smysluplného a pro ně uchopitelného do budoucna.

V psychologických pojmech jsme se seznámili s vnímáním, v této části poukážeme na to, jak vnímání souvisí s uměním. K **vnímání umění** mnozí konzumenti, ale bohužel často i žáci výtvarných škol, přistupují tak, že danému dílu musí rozumět v okamžiku s jeho střetnutím, bez jakékoliv práce a námahy. Není tomu tak, tvůrce se vydal ze všech sil, aby sdílel své pohnutky, a nezaslouží si, aby během pár sekund byla jeho práce divákem konfrontována s jeho nevěděním. Žák si musí uvědomit, že něco jiného je umělcův záměr, konkrétní projekt a konečný výsledek.

Naučíme-li se chápat a vnímat umění, můžeme jejím prostřednictvím komunikovat. **Komunikace uměním** sděluje prožitky prostřednictvím uměleckých artefaktů. Komunikace uměním je specifickým druhem mezilidské komunikace, v jejímž rámci jsou sdělovány informace, které nelze sdělit jiným způsobem. (Kulka, 2008).

Po nezávislých debatách, kterých jsem za celá léta, která se věnuji umění, vedla se svými vrstevníky, kolegy a pedagogy a v neposlední řadě po vlastních zkušenostech, musím zmínit filozofickou stránku uměleckého díla. Ta na uměleckých středních školách zjevně chybí. Obecný základ filozofie jako takové (v rámci předmětů Občanská nauka nebo Základy společenských věd) nemůže budoucímu absolventovi stačit. S filozofií aplikovanou na umění se takový žák může setkat až na dalším vzdělávacím stupni. Filozofie zabývající se uměním, se také nazývá estetická výchova nebo estetika umění. Není možné vést své svěřence na výstavu současného umění, aniž by tušili, jak na taková díla nahlížet. Sáva Šabouk se ve své knize Jazyk umění z roku 1969 zabývá tématem **Krása uměleckého díla**. Zde popisuje, že umělecké dílo by mělo zprostředkovávat vnitřní svět umělce, ve své vlastní harmonii a dokonalosti. Podle tohoto autora jsou nejdůležitějšími typy podstaty krásy uměleckého díla – krásné je dílo, které samo participuje na kráse, jejímž nositelem je nějaká mimo dílo existující skutečnost. To může znamenat spoluúčast ve smyslu hodnocení, pochopení a uvědomění. Dílo však tuto participaci vytváří z nás spoluúčastníky a učí nás esteticky vnímat, boří navyklé stereotypy. Ošklivé může fungovat jako symbol krásného. To nemusí nijak znamenat ztotožnění pravdy a krásy. Díky filozofickému pohledu na věc se u nás dotváří ucelený náhled a názor na umění.

*Zdá se mi naprosto pochopitelné, když
diváci tvrdí, že nerozumí významu
vynořivších se obrazů, jež ztělesňuji svými díly.
Jak chcete, aby jim rozuměli, když já sám,
který je „dělám“, jim také nerozumím.
Fakt, že když je maluji,
sám nerozumím významu svých obrazů,
však neznamená, že tyto obrazy nemají žádný smysl:
naopak, jejich smysl je tak hluboký,
úplný, souvislý a přitom mimovolný, že
uniká prosté analýze přímého logického poznání.*
Salvador Dalí

2.2 Psychologie umění

Vidět umění se člověk musí naučit. Naučit se, nač se soustředit, čeho si všímat. Svou pozornost nezkušený divák pak může zaměřit na věci nepodstatné, jiné věci pochopíme jinak a vlastně to důležité nám může utéct. Nic není těžšího než správně vidět a postihnout určitou realitu, takovou jaká ve skutečnosti je. Umělecké pozorování je však jiné než to vědecké. Umění nás učí vidět svět.

Kulka (2008, s. 233) uvádí, že umění nemusí být cílem samo o sobě, ale může zůstat jako brána poznání, klíč k tajemství nebo novou lidskou zkušeností. V tomto smyslu je umění prostředkem lidské sebereflexe. Umění sděluje informace, které nelze sdělit jiným způsobem. Když malíř namaluje krajinu, maluje ji proto, že jej okouzila. Je to krajina pro člověka, krajina z lidského hlediska, nikoli krajina o sobě a pro sebe. Umělecké informace jsou prezentovány velmi působivě, takže vtáhnou vnímatele do vnitřního dění uměleckého díla a jsou mu přímo vtiskovány do duše. Předpokladem je však soustředění a mnohdy i předchozí příprava.

Prožitek uměleckého díla a jeho pochopení vyžaduje schopnost porozumět řeči umění. Umělecká řeč je oním magickým prostředkem, jenž se používá ke sdělení informací. Významové dění v rovinách uměleckého díla vyžaduje aktivní zapojení fantazie vnímatele. Nezkušení konzumenti a děti zůstávají na první významové rovině díla a pozorují pouze to, co je bezprostředně možno vidět a slyšet. V malířství se setkáváme se situací, kdy první významový plán není dán souborem konvenčních znaků, úkolem vnímatele je pak tvořivým

způsobem si první sémantický plán zkonstruovat z prvků nižší úrovně. Tyto protosémantické prvky např.: tóny, odstíny, linie, barvy nemají ještě samostatný konečný význam. (Kulka, 2008).

Základnou pro pochopení uměleckého díla je jeho estetický prožitek. Prožitek není jen pozadím nebo kontextem komunikace, jako je tomu při komunikaci. Mnoho věcí lze pochopit, aniž je osobně zažijeme. U umění to nelze. Prožitek je prostředkem interpretace díla, jeho výkladu pro mne samotného. Z toho plyne, že v chápání uměleckého díla má každý člověk právo na určité individuální odlišnosti. Proto neexistuje jediný správný výklad určité básně, filmu či obrazu. Existují však správná vnímání, která postupují od zjevného ke skrytému, od uměleckého textu, tj. smyslového obrazu k myšlence a estetickému prožitku. (tamtéž s. 237). Pozorovatel vnáší do vystaveného díla své zkušenosti, které nabyt ještě před setkáním s ním. Vnímatel tak může svým výkladem daného díla vnést napětí mezi tvůrcem a pozorovatelem.

Umělecká tvořivost není podmíněna jen několika výjimečnými schopnostmi jedince. Je záležitostí celé osobnosti. Proto tvrdíme, že nejdůležitějším pracovním nástrojem umělce je jeho osobnost. Tato osobnost však musí dozrát, a aby se tomu tak stalo, předchází tomu učení. V dobách renesance navštěvovali mladí učenci dílny známých a uznávaných umělců. V nich již od dětských let pomáhali a v dobrém slova smyslu okoukávali mistrův styl.

V dnešní době by tuto zkušenost měla plnit umělecká škola. Zde se setkáváme s názory, že výtvarník vidí ve svém žákovi konkurenci, že „pravý“ umělec nepotřebuje žádné vedení i to, že pokud se chce věnovat umění, cestu k němu si musí vyšlapat sám. Já osobně tyto názory nezastávám a věřím, že pečlivé vedení a dotváření mladistvé talentované osobnosti je hlavním úkolem učitele na uměleckých školách.

Umělecká osobnost musí být bohatá, citlivá a originální, má-li přinášet nové estetické hodnoty. Jakkoli schopný malíř nemůže malovat jako Rembrandt, hudebník nemůže komponovat jako Beethoven. Žádný akt tvorby nelze opakovat, tzn., že skutečný umělec musí být svůj a jeho povinnost je přinášet originální, tj. nové, neopakovatelné a hodnotné produkty – umělecká díla, jež reagují na svou dobu.

Jeho pohled se zdokonaluje tou měrou, jak se učí vychutnávat způsob, jímž jsou vnější jevy reprodukovány, a vnímat krásu, kterou z něho umělec vytěžil. Brzy však diváka poučí intuice o tom, že každý obraz je znak a že v něm lze objevit tak jako lidské tváři kromě podobnosti a krásy i stopy duše. Právě duše spojuje všechny prvky uvedené do výtvarného díla, a to prvky jakéhokoli druhu, neviditelným poutem, nutícím je podílet se na novém společenství. (Huyghe, 1973, s. 116).

2.3 Muzeum

Muzejní expozice můžeme přirovnat k otevřené knize, ve které čtenář prostřednictvím vystavených exponátů sleduje určitý děj. Je-li kniha obsahově bohatá a přitom poutavá a strhující, čtenáře nadchne a zaujme. Naopak knihu obsahově chudou, plnou stereotypů, frází a klišé odloží znechucen a již se k ní nevrátí.

2.3.1 Vznik muzea

Veřejná muzea vznikla ze sociální potřeby propojit lidské učení a kulturu, reprezentovat národ nebo region. Největší nárůst nastal v 19. století, díky uvědomování si, že význam muzejních exponátů a uměleckých děl významně přispívá k rozvoji lidského vědění i citů. Tuto myšlenku jako první využilo anglické muzejnictví. Edukační funkce muzea se začala prosazovat od roku 1857, založením londýnského Muzea South Kensington (dnešní Victoria and Albert Museum).

Vzdělávací role muzea se posilovala na přelomu 19. a 20. století, což v řadě zemí souviselo s vládní podporou muzejnictví. Také to souviselo s aktivitami výrazných osobností muzejnictví a pedagogiky. Jako jedno z prvních muzeí světa bylo založeno s primárně muzejněpedagogickým záměrem mnichovské Německé muzeum (Německé muzeum mistrovských děl přírody a techniky). Založil ho v roce 1903 Oskar von Miller. (Jagošová, Jůva, Mrázová, 2010, s. 17).

Od druhé poloviny 20. století světová muzea podstatně rozšířila spektrum svých muzejnědidaktických (vzdělávacích) prostředků a zároveň začala zřizovat muzejněpedagogická oddělení. Tradiční prohlídky expozic a výstav byly rozšířeny o přednáškovou činnost a o vydávání vědeckopopulárních publikací. Muzea se stále častěji prezentovala rozhlasovými i televizními programy. Paradoxně právě masové rozšíření televize, která do domácností vnesla finančně nenáročnou zábavu, přineslo o vzdělávání v muzeích velký odklon. Prvně v historii nemohla muzea počítat s širokým zájmem návštěvníků. Docházelo tedy k rozsáhlému otevírání dveří pro školy. To muselo odpovídat vzdělávacím požadavkům, proto začaly připravovat specifické programy pro žáky škol i volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi. Muzea se proto začala chápat jako „...kulturní instituce, které na vzdělávacím základě participují na naplňování veřejného vzdělávacího příkladu. Jejich nejdůležitější úkoly byly a jsou sbírání, opatrování, zkoumání, vystavování, informování a vzdělávání.“ (Jagošová, Jůva, Mrázová, 2010, s. 20). Moderní muzea se snažila

posílit vzájemnou komunikaci svých návštěvníků, postupně proto zřizovala společenské místnosti jako kavárny, čajovny, restaurace, kluby.

Muzeum se stává muzeem teprve tehdy, když se vytvoří jako pracoviště, které nejen záměrně a programově shromažďuje předměty určitého druhu a zaměření i hodnoty, pečuje o jejich ochranu a zabezpečení, ale shromážděných sbírek také využívá ve prospěch společnosti k cílům výchovněvzdělávacím a vědeckovýzkumným. (Špét, 1979, s. 13).

2.3.2 Muzejní pedagogika

Muzejní pedagogika je věda zkoumající všechny aspekty využívání muzeí a v nich uchovávaných sbírek pro výchovně-vzdělávací činnost, např. didaktické a metodické problémy, vytváření specializovaných expozic (dětská muzea, muzea pro mládež), přípravy zvláštních prohlídek pro školy, vyučovacích hodin a “dílů” probíhajících v muzeu aj. Muzejní pedagogika, i ve specifickém zaměření na zprostředkování umění jako pedagogika galerijní, se věnuje všem aktuálním tématům dnešní společnosti, vědy a především edukaci. Dává najevo, že moderní muzea a galerie mohou výrazně přispět nejen ke školnímu vzdělávání, ale současně významně podporují rozvoj kulturního života. Muzejní pedagogika v teoretické, zároveň i v praktické rovině výrazně naplňuje jednu z klíčových funkcí moderního muzea jako nenahraditelnou instituci celoživotního vzdělávání.

2.3.2.1 Vznik muzejní pedagogiky

První muzejněpedagogické úvahy jsou spjaty s počátky německého muzejnictví. V letech 1563-1567 dal wittelsbašský vévoda Albert V. v Mnichově zřídit Pokladnici umění. Významnou osobnost představuje také Jan Amos Komenský (1592-1670). Ve svých velkorysých plánech uvažoval o muzeu, které označoval pojmem „zahrada utěsněné podívané“, jako o zařízení, které by mělo vzdělávat široké vrstvy obyvatelstva.

Tíhnul ke spolupráci muzea a školy, vytvořil nové a originální učebnice a prohlásil, že ani nejnázornější kniha nemůže přiblížit všechny atributy zkoumané oblasti. Zdůrazňoval, že by bylo velmi užitečné předvádět žákům co možná nejvíce věcí přímo naživo, ve formě exponátů. (Jagošová, Jůva, Mrázová, 2010, s. 22) Další významnou osobností, prosazující kromě jiného muzejní pedagogiku, je John Dewey (1859–1952). Dewey propagoval myšlenku zřídit v centru školy muzeum, které se mělo stát samozřejmou součástí školního dne.

Počátky umělecké, muzejní a zvláště galerijní pedagogiky jsou v dnešním chápání spojeny s Alfredem Lichtwarkem (1852–1914). Byl prvním ředitelem hamburské Kunsthalle, kde zahájil a rozvinul intenzivní vzdělávací práci. Muzea měla podle jeho názoru přitahovat

nejširší publikum, a to především mládež, pestrou paletou muzejněpedagogických aktivit. Jeho programy pro děti nevedly pouze k prožívání a poznávání uměleckých děl, ale také k podněcování vlastní tvořivosti dětí. (Jagošová, Jůva, Mrázová, 2010 s. 24).

Adolf Reichwein (1898–1944) vyzdvihoval potřebu propojit výstavy s cíli školní výuky, pracovní aktivity žáků v muzeu a další metodický rozvoj učitelů. K rozvoji muzejní pedagogiky přispěl programovým článkem *Škola a muzeum* z roku 1941, kde stanovil těchto šest bodů pracovního pole muzejní pedagogiky:

- výstavní sbírka, jejíž podstatou je idea vyučovacího záměru,
- příležitostnou nebo domluvenou návštěvu učitele s jeho třídou,
- pracovní společnost učitele a třídy v rámci a v prostorách muzea,
- vědeckou společnost pro práci učitelů spojenou s praktickou pedagogickou diskusí,
- cyklus vědeckých přednášek pro učitele o pracovní náplni muzea,
- učitelská praktika, která slouží metodickým cílům, jako jsou zpřístupnění muzea pro jednotlivé vyučovací předměty a praktické přípravy výuky.

(Reichwein A., *Musemspadagogische Schriften*, citováno dle Jagošové, Jůvy, Mrázové, 2010 s. 29).

2.3.3 Situace v České republice

Pro česká muzea může být překážkou skutečnost, že nejsou chápána jako vzdělávací instituce. Značná část zejména menších muzeí v České republice se vzdělávání věnuje spíše jen okrajově. Zásadní překážkou je absence vzdělávacího pracovníka nebo zaměstnance na externí úvazek. Řada muzeí, převážně ta menší si takovou to službu nemůže dovolit z finančních důvodů. (Na tento případ jsem narazila u Městského muzea skla v Železném Brodě, které má pouze tři zaměstnance. Více ve výzkumné části v podkapitole 3.5.2.) Oficiální údaje o počtu mladých návštěvníků v českých muzeích a galeriích nejsou dostupné. Každoroční Statistiky kultury (za rok 2008) uvádějí pouze celkové počty návštěvníků. Podle kvalifikovaného odhadu představitele českého muzejnictví Jiřího Žalmana, tvoří děti a mládež zhruba 65% návštěvníků muzeí, to znamená přibližně 4,5 milionů mladých lidí. (Jagošová, Jůva, Mrázová, 2010 s. 61). K podstatnému rozvoji současné muzejněpedagogické praxe přispěl program *Brána muzea otevřená*, kdy v letech 1997–2002 vznikla řada kvalitních projektů. Také se velmi dobře rozvíjí praxe galerijní pedagogiky, kde se úspěšně daří pro celou oblast muzejní pedagogiky tolik potřebná tvůrčí spolupráce s uměleckými muzei a galeriemi s vysokoškolskými, zejména výtvarně zaměřenými pracovišti. (tamtéž s. 66).

Organizace muzeí podle Svazu československých muzeí:

- muzea vlastivědná
- ústřední muzea - působit zde měli jen odborníci a také měla sloužit jako vzor pro ostatní muzea
- krajská muzea - měla vědeckovýzkumnou funkci
- okresní muzea - neměla vědeckovýzkumnou funkci, měla sbírat hlavně národopis a numismatiku a nemuseli zde být odborníci. Muzejníky tak zde byli především učitelé.
- muzea uměleckoprůmyslová
- muzea specializovaná. [2]

2.3.4 Uměleckoprůmyslová muzea

Koncem 80. let 19. stol. se z technologicko-průmyslových muzeí postupně začala utvářet muzea uměleckoprůmyslová. Nárůst těchto muzeí byl rychlý, ale náklady na účelně vybavené budovy a částky za nákup sbírek převyšoval náklady vlastivědných muzeí skoro dvacetkrát. Proto se jejich počet zastavil na 11. Uměleckoprůmyslová muzea rozvinula své poslání především na činnost výchovně vzdělávací a výstavní. Tématika výstav se dotýkala místních řemeslných výrobků, ale i zahraničních. Diváci měli možnost vidět práce truhlářské, umělekozámečnické, zlatnické, textilní, knihařské, keramické a v neposlední řadě i sklářské. Současně se otevíraly výstavy uměleckých děl sochařských, architektonických, malířských, později i fotografických. Ve výstavních programech se objevovali práce i z učňovských a absolventských škol. Zároveň uměleckoprůmyslová muzea nezapomínala na svůj úkol – napomáhat rozvoji řemeslné i průmyslové výroby, ale zároveň i vychovávat a inspirovat kádry. Muzea pořádala kurzy např.: typografické, kolářské nebo obuvnické. Uměleckoprůmyslová muzea stála na konci přelomu 19. a 20. století na vrcholu slávy i pracovní aktivity. (Špét, 1979).

2.3.5 Škola a muzeum

Předpokladem pro rozvoj vzdělávacích programů v muzeu je hledání vyhovujícího vztahu muzea a školy, založeného na oboustranné profesionalitě a vstřícnosti na vytváření nových spoluprací.

V muzeu umění se možnosti zdají být skoro nevyčerpatelné. Muzeum má pomáhat pochopit, co nám umění nabízí pro náš osobní život, jaký má vliv na naše myšlení, na chápání sama sebe a svého jednání i způsobu jakým si osvobozujeme svět. (Brabcová, 2003).

Málokterá disciplína umožňuje takový rozvoj kreativity jako výchova uměním. **Umělecká výchova** má za úkol odstranit mezeru mezi tvůrcem a divákem. Jednou z hlavních kompetencí, kterou výchova uměním rozvíjí je *vizuální gramotnost*. Tu Brabcová 2003, chápe jako širší schopnost „číst obrazy“, podobně jako se učíme čtení a porozumění textům. Nejde o estetický a emocionální aspekt, ale také o poznání způsobů zobrazování. To je důležité zejména v dnešní po nejvíce vizuální kultuře, která nás obklopuje na každém kroku.

Většina programů vycházejících ze stálých expozic nebo výstav umění směřuje k učení, k dlouhodobému a systematickému vztahu se školou, založený na rozvoji vizuální gramotnosti, což by mohla škola konkrétně propojit se svými osnovami. (Brabcová, 2003, s. 149). Nutnost budování dlouhodobého vztahu mezi muzeem umění a školou reflektuje projekt *Galerie školám – výtvarná umění z blízka* Oblastní galerie v Liberci, v jehož zhodnocení se nachází komentář jedné z učitelek, že teprve po několika akcích v galerii přestali být její maturanti k výtvarnému umění tolik kritičtí. Tato poznámka potvrzuje můj příklad, uvedený ve výzkumné části. V rámci motivace pro častější navštěvování muzeí, popisují, že žákům nestačí jedna návštěva muzea ročně. Nestává se často, aby mládež přicházela do muzeí a galerií z vlastní vůle, individuálně. Naopak přicházejí v doprovodu učitelů. Jejich motivace je tedy vnější, nevychází z jejich vnitřní potřeby setkání se s uměním, jde spíš o to, dostat se ze školy a je celkem jedno, kam. I tak, ale většina žáků přijde již dopředu otrávených z návštěvy muzea a odchází v podstatě stejně nedotčené, jako přišli. Učení v muzeích a galeriích se v mnoha ohledech liší od formálního učení ve vzdělávacích institucích. Učení v muzeu probíhá ve vlastním tempu, které vytváří svobodné a inspirující procesy učení.

2.3.6 Umělecké vzdělání

Termín umělecké vzdělání označuje vzdělání v umělecké sféře. Jeho obsah tvoří soubor vědomostí o umění (o jeho historii a teorii), uměleckých dovedností, schopností a návyků. Teoretické vzdělání je předpokladem pro vzdělání praktické. Teoretické a praktické vzdělání nelze od sebe odtrhnout. Umělecké vzdělání umožňuje jeho absolventovi základní orientaci v umění a aktivní podíl na kulturním životě.

Rámcové vzdělávací programy pro odborné vzdělávání

Např.: Uměleckořemeslné zpracování skla.

Odborné kompetence:

- Uplatňovat estetická hlediska užití tvorby.
- Realizovat uměleckořemeslné práce, být řemeslně zručný.
- Dbát na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.
- Usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků a služeb.
- Jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje.
- Cíle středního odborného vzdělávání: učit se poznávat, učit se pracovat a jednat, učit se být, učit se být společně. [3]

Výuka na středních uměleckoprůmyslových školách se dělí do tří hlavních fází: teoretickou výuku, výtvarnou přípravu a praktická cvičení v dílnách. Teoretické vyučování má stejný charakter jako na jiných středních školách (např.: hodina má 45min.), výtvarná příprava s praktickou částí je dělena na bloky od 3 až 5 vyučovacích hodin za sebou. Ve výtvarné přípravě žáci malují, kreslí, modelují. Ve vyšších ročnících přibývá Navrhování, kde žáci na zadané téma hledají inspiraci a navrhují produkt, který posléze vyrobí na dílnách. Pololetní zkouškou z tohoto oboru je klauzurní práce. Soubor více věcí na jedno zadané téma prokáže, zda si žák osvojil naučené techniky a zároveň obhájí svůj výtvarný počín.

Profil absolventa střední uměleckoprůmyslové školy

Absolvent umělecké školy je připraven na základě získané odborné profilace, uplatnit se v širokém spektru činností v rámci odpovídajícímu uměleckému oboru. Střední umělecké školy vychovávají a vzdělávají budoucí aktivní umělce, návrháře – designéry, vystavovatele, výtvarníky – učitele, vedoucí dílen, pracovníky v uměleckých studiích, v soukromých firmách nebo v oblasti kultury.

3 Výzkumná část

3.1 Cíl a způsob realizace výzkumu

Cílem mého empirického výzkumu bylo analyzovat, jak střední uměleckoprůmyslové školy na území jednoho kraje spolupracují s dostupnými muzei. Dílčím cílem pak bylo porozumět tomu, jak vzájemnou spolupráci posuzují jednotliví aktéři - tedy učitelé, žáci i pracovníci muzeí.

Komplexní charakter výzkumného problému mě vedl ke kombinaci kvantitativních i kvalitativních přístupů. Kvantitativní přístup (dotazník) jsem uplatnila při získávání dat od žáků I. a IV. ročníku uměleckých škol, abych zjistila, jaká je jejich zkušenost s muzei atd. (viz níže). Kvalitativní přístup jsem využila při rozhovorech s učiteli, abych porozuměla tomu, jak která umělecká škola s muzeem ve svém okolí spolupracuje. Kvůli triangulaci dat jsem tato data, získaná od učitelů, doplnila o hloubkové rozhovory s pracovníky muzeí.

3.1.1 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek, sestavený podle výše uvedeného klíče, tvořilo 105 žáků prvních a čtvrtých ročníků středních škol, 6 kompetentních učitelů z předem vybraných středních škol a 3 pracovníci muzeí vybraných měst.

Tabulka 1: Souhrn dotazovaných

	Železný Brod	Turnov	Jablonec nad Nisou
Učitelé	Dějiny výtvarné kultury	Dějiny výtvarné kultury	Navrhování
	Praktická cvičení	Výtvarná příprava	Výtvarná příprava
Žáci	31 žáků	41 žáků	33 žáků
Muzea	Ředitelka	Lektorka tvůrčích dílen	Vedoucí odd. bižuterie a medailí

3.2 Přehled zkoumaných škol

V následující kapitole budou představeny vybrané střední uměleckoprůmyslové školy z Libereckého kraje, které byly následně použity a vyhodnoceny ve výzkumu.

3.2.1 Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská v Železném Brodě

Škola byla založena v roce 1920 pro podporu a rozvoj tradičního sklářského průmyslu, jako první česká škola. U zrodu byli mladí profesori z pražské Vysoké školy uměleckoprůmyslové – sochař J. Brychta, Z. Juna, L. Přenosil a další spolu s prvním ředitelem Aloisem Metelákem. Od tohoto počátku až do dneška se stalo pro školu hlavním posláním vychovávat řemeslně zdatné, umělecky erudované sklářské odborníky, schopné hledat nové možnosti zpracování skla ve spojení s vývojem technologií, kteří budou zvyšovat věhlas českého sklářství. Za dobu trvání se vyvinula její podoba do sedmi řemeslných oddělení výtvarné větve a větev technologická. [4]

3.2.2 Střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná škola Turnov

Odborná škola pro úpravu drahokamů byla otevřena 1884 ředitelem Josefem Malinou – sochařem a cizelérem. Výtvarný charakter školy se měnil s probíhající dobou od historismu přes secesi k funkcionalismu a art deco až do současnosti. Na škole vyučovali osobnosti jako J. Mašek, A. Karče nebo J. Belda. Na škole si žáci mohou vybrat z několika oborů: plošné a plastické rytí kovů, umělecké zámečnictví a kovářství, zlatnictví a stříbrnictví, broušení a rytí drahých kamenů nebo umělecké odlévání. [5]

3.2.3 Střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná škola Jablonec n/N

Škola byla založena roku 1880 v reakci na potřeby rozvíjejícího se bižuterního průmyslu. Původně řemeslná škola zaměřená na výuku kreslení, modelování a cizelování rozšířila postupně nabídku svých oborů o pasíře, rytce, dekoratéry a výrobce bronzového zboží. Přes komplikovaný historický vývoj, kterým škola procházela, se podařilo udržet vysoký standard přípravy umělců specializujících se na oblast bižuterního průmyslu.

Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná školy v Jablonci nad Nisou odchovala celou řadu významných osobností české umělecké scény a je významnou institucí podílející se na kulturním dění Libereckého kraje. [6]

3.3 Přehled zkoumaných muzeí

V následující kapitole budou představena vybraná muzea Libereckého kraje, která byla zahrnuta ve výzkumu.

3.3.1 Městské muzeum skla v Železném Brodě

Sklářská expozice městského muzea představuje historii sklářské výroby na Železnobrodsku, proslulé železnobrodské figurky a galerii tavené skleněné plastiky světově proslulých výtvarníků Jaroslavy Brychtové a Stanislava Libenského. Oproti jiným má ale svou specifickou sbírku, která vychází z místní tradice – sbírku skla a bižuterie. Své sbírky muzeum prezentuje v rámci dvou stálých expozic i krátkodobých výstav. [7]

3.3.2 Muzeum Českého ráje v Turnově

Muzeum Českého ráje v Turnově patří k nejstarším muzeím regionálního typu v České republice. Počátky sbírkotvorné činnosti byly zaměřeny na archeologii, historii a národopis. Tyto sbírkové fondy postupně vytvořily platformu budoucího regionálního vlastivědného pracoviště. Předpoklady pro dnešní specializaci turnovského muzea na dokumentaci a prezentaci nalezišť drahých kamenů a historii kamenářství a šperkařství vytvořily ve 30. letech sbírky geologie, mineralogie, sbírky drahých kamenů a zlatnických výrobků. V těchto oborech dnes vlastní muzeum sbírkové fondy evropského rozměru a tomu odpovídající expozice. [8]

3.3.3 Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

Vznik muzea jako takového klademe do roku 1904. Od roku 1961 se specializovalo na výzkum dějin skla a bižuterie, což se projevilo i v novém názvu – Muzeum skla a bižuterie. V oboru skla mu byla přiznána nejprve oblastní, od roku 1974 pak celostátní působnost, obor bižuterie měl tuto exkluzivitu již od roku 1961. [9]

3.4 Dotazníkové šetření u žáků I. a IV. ročníků středních uměleckých škol

V kapitole je popsána realizace šetření provedena pomocí dotazníků, vyhodnocených formou grafů doplněných slovním zhodnocením. V závěru kapitoly je souhrnné zjištění dotazníkového šetření.

3.4.1 Popis realizace šetření

Školy, ve kterých bylo šetření prováděno, jsem oslovila prostřednictvím elektronické pošty. V úvodním dopise jsem představila své téma a objasnila jsem, jak přesně bych ráda s danou školou spolupracovala. Všechny odpovědi byly kladné. Z prvotní myšlenky rozdat dotazník všem třídám, čili 1., 2., 3. a 4tému ročníku na všech třech školách, jsem usoudila, že 2. a 3. ročníky vynechám. Dotazníky byly rozdány tedy v šesti třídách. Získané informace od učitelů a pracovníků muzeí jsem prověřovala skrz dotazník předložený žákům prvních a čtvrtých ročníků. A to proto, abych mohla porovnat vyzrálост žáka ve smyslu, jaký měl postoj k muzeu v prvním ročníku po 6měsících na škole a poté čtyři měsíce před maturitou a přijímacími zkouškami na vysoké školy. Ukázky vyplněných dotazníků viz příloha D.

S rozdáváním dotazníků jsem začala v rámci mé praxe na střední uměleckoprůmyslové škole sklářské v Železném Brodě. Učila jsem dějiny výtvarné kultury právě v prvním a v čtvrtém ročníku. Reakce byli očekávané, podle typu třídy. První ročník jevil známky nudy a otrávení. Dotazníky mi odevzdali ve velmi krátkém čase. Což potvrdilo slova jejich učitelky na tento předmět, že *„je prostě nic nezajímá, a hlavně at' se po nich nic nechce.“* Ve čtvrtém ročníku byla nálada lepší a s vyplňováním si dali více práce, dva žáci měli i dotaz co všechno tam mohou napsat.

Na škole v Turnově mi pan učitel řekl, že chce dotazníky rozdat sám, podle času na určité hodině.

Na jabloneckou školu jsem přišla zrovna v den pracovních činností a výtvarné přípravy. Proto jsem obcházela každou dílnu a ateliér zvlášť. Po malých počtech jsem posbírala 24 dotazníků od prvního ročníku. Bohužel pouze 9 dotazníků bylo od čtvrtého ročníku, protože zbytek třídy byl mimo školu.

Tabulka 2: Počty rozdaných dotazníků

	Železný Brod	Turnov	Jablonec nad Nisou
1. ročník	12 žáků	20 žáků	24 žáků
4. ročník	19 žáků	21 žáků	9 žáků

Z celkového počtu 105 dotazníků jsem 6 dotazníků nezahrnula do výzkumu z důvodu velkého počtu nevyplněných položek. Zpracovávala jsem tedy 99 plně vyplněných dotazníků.

Tabulka 3: Počty vyhodnocených dotazníků

	Železný Brod	Turnov	Jablonec nad Nisou
1. ročník	9 žáků	20 žáků	22 žáků
4. ročník	19 žáků	20 žáků	9 žáků

3.4.2 Prezentace výsledků dotazníkového šetření

Samotný dotazník se skládá ze 14 otázek. Otázky jsou sdruženy do čtyř hlavních tematických okruhů:

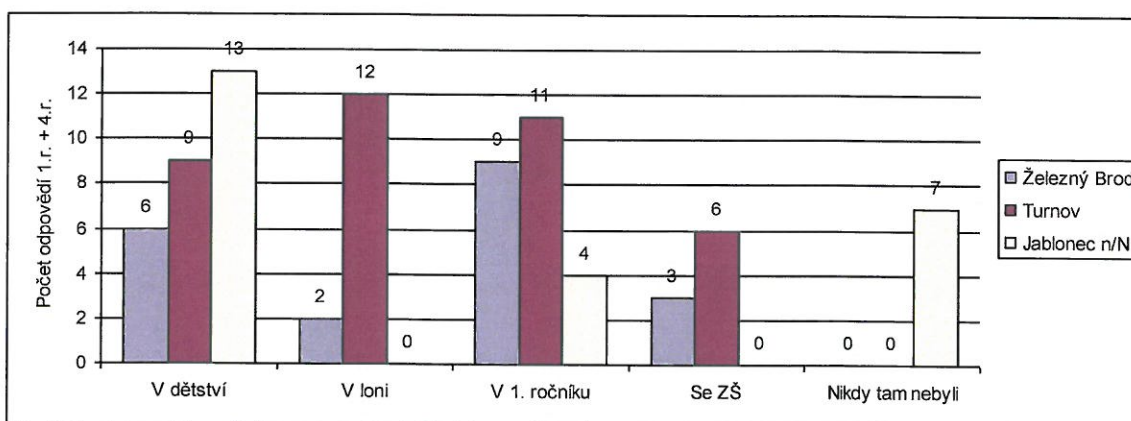
- První okruh zahrnuje otázky 1, 2 a 14, tyto měly poukázat na dosavadní přehled, který žáci mají v oblasti nedalekých muzeí.
- Druhý tematický okruh složený z otázek 4, 9 a 10 měly za úkol zjistit, co si žáci pamatují z poslední návštěvy muzea.
- Třetím okruhem otázek jsem chtěla ověřit, zda navštěvují muzea v rámci školy. Zde jde o otázky 5, 6, 7 a 12.
- Čtvrtý okruh byl sondou do žákova volného času. Otázky 3, 8, a 13 zjišťovaly, jestli žáci mají zájem o muzea a výstavy i mimo školu.

Otázky jsem vyhodnocovala několika způsoby. U otázek 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13 jsem hodnotila výsledky podle škol, abych zjistila, na jaké škole jsou aktivnější, kde byli se školou v muzeu a zda je prováděl učitel či průvodce. U tří 8, 12 a 13 otázek jsem porovnávala první ročníky se čtvrtými, všeobecně bez rozdílu škol, abych zjistila, existuje-li rozdíl ve vztahu k návštěvám muzea mezi studenty na samém počátku a na konci studia. Vzorový dotazník viz přílohy C.

Otázka č. 1: Kdy jsi byl/a poprvé v místním muzeu?

Chtěla jsem zjistit, jestli mají žáci uměleckých škol základ v rodinném prostředí a zda je vzali do místního muzea už právě rodiče, nebo alespoň zde byli v rámci docházky do základní školy. Bylo mi jasné, že někteří tu šanci nemohli mít, protože na těchto školách studuje spousta dětí z jiných krajů a měst.

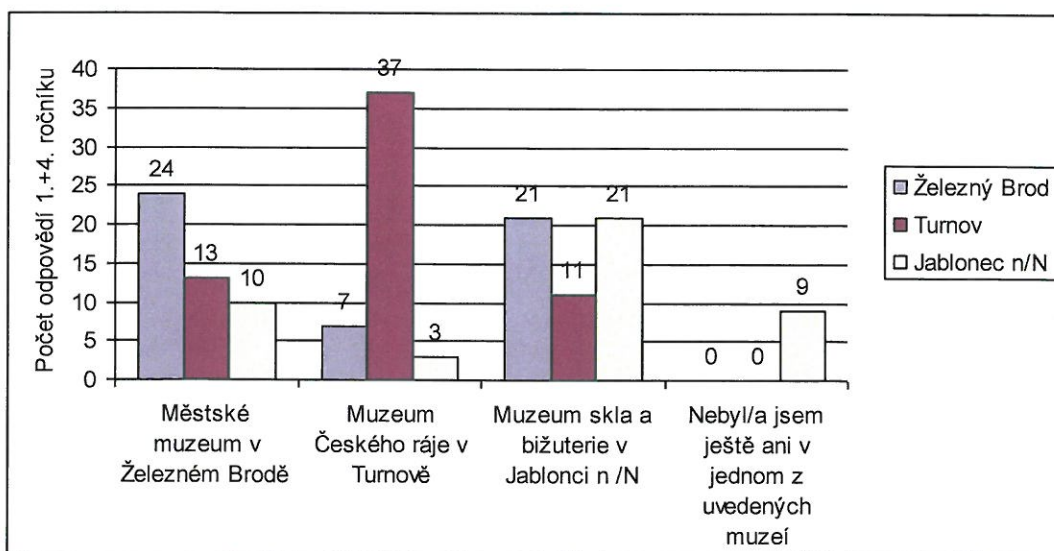
Ukázalo se, že většina žáků navštívila poprvé muzeum během prvního ročníku na střední škole. Nebo dokonce v den přijímacích zkoušek. Na jablonecké škole se nejspíše teprve chystají.

Graf 1: Otázka č. 1

Otázka č. 2: Zaškrtni, která muzea jsi navštívil/a.

Odpověď měla ukázat, zda žáci znají a navštěvují i jiná muzea, která se zabývají jejich oborem. Triangulací zdrojů dat jsem ověřila, že zaškrťovaná muzea žáky, jsou podle odpovědí učitelů opravdu reálná. Zde jsou nejaktivnější žáci z železnobrodské školy, kde čtvrtý ročník zaškrťoval dvě muzea Železný Brod a Jablonec n/N. U této otázky někteří žáci zaškrtnuli i více odpovědí, tedy, že navštívili více muzeí z nabídky. Stalo se tak u 57 dotázaných.

Graf 2: Otázka č. 2

Otázka č. 3: Chodíš do některých z těchto muzeí častěji podle aktuálních výstav?

A do kterého nejčastěji?

Tyto odpovědi ukázaly, že nejvíce využívají okolní muzea železnobrodští žáci. Turnovští využívají nejvíce pouze turnovské muzeum a u nejvíce odpovědí, že nechodí vůbec nikam (18 odpovědí) bylo z jablonecké školy.

Otázka č. 4: Kdy jsi tam byl/a naposledy? Uveď, jaká výstava v muzeu probíhala.

Zde byly odpovědi hodně individuální. Zároveň se nejvýrazněji projevil rozdíl mezi začínajícími prváky a ostřílenými čtvrtáky. Chtěla jsem zjistit, zda si žáci pamatují poslední výstavu, na které byli i to kdy probíhala. V odpovědích se určité datum neobjevovalo, psali pouze rok. Několik odpovědí bylo jen typu: „vloni, nevzpomínám si, před 6 měsíci...“. V tabulce jsou nejčastěji zmiňované výstavy obou ročníků dohromady podle škol.

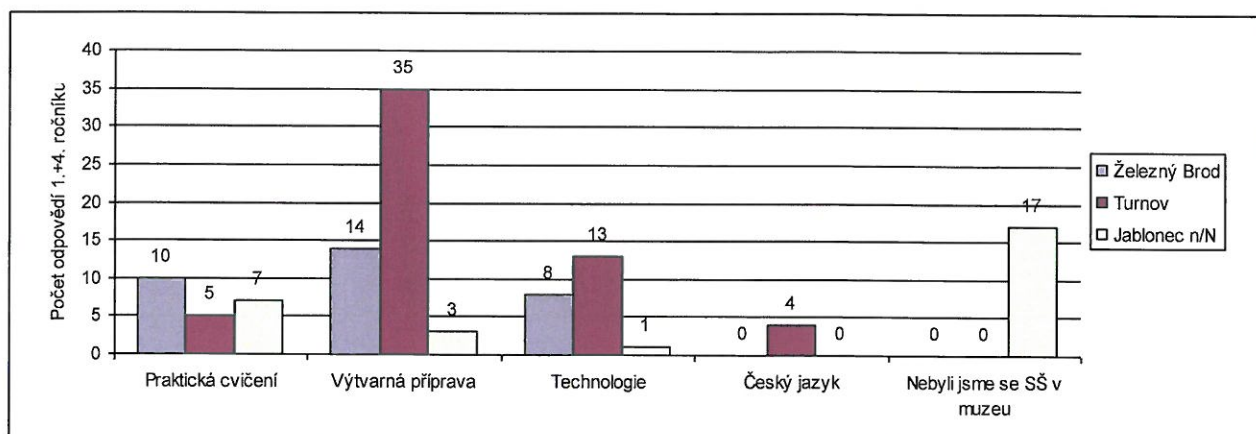
Tabulka 4: Ukázka výstav navštívených žáky

Železný Brod	Turnov	Jablonec nad Nisou
70 let tavené plastiky (08-09/2013)	reGenerace (11-01/2013/2014)	Skleněná kouzla (06-10/2013)
Výstavě skleněných betlémů (12/2013)	Glyptika Evy Víškové (07-09/2013)	Ještěd, 40 let s námi (06-09/2013)
Šperkařský workshop (06/2013)	„To není šperk“ (07-09/2013)	The Human Body Exhibition (03-06/2013)

Odpovědi nebyly nijak ohromující, ale ani nedostačující. Žáci si nejvíce pamatují výstavy z jejich muzea a navštěvují převážně ty výstavy, které jsou nějak spjaté s jejich školou. Jablonečtí žáci měli v paměti pražskou výstavu The Human Body.

Otázka č. 5: Byli jste v místním muzeu se školou? V rámci jakého předmětu?

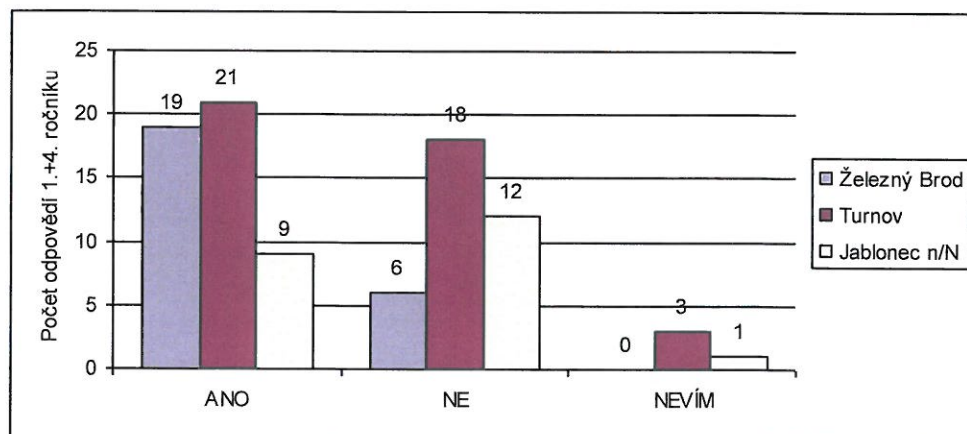
U těchto odpovědí se opět projevilo, že první ročník z jablonecké se školou ještě nebyl v místním muzeu. Někteří žáci v něm byli v rámci praktických cvičení (dílén).

Graf 3: Otázka č. 5

Otázka č. 6: Byla návštěva muzea podkladem pro právě probíranou látku?

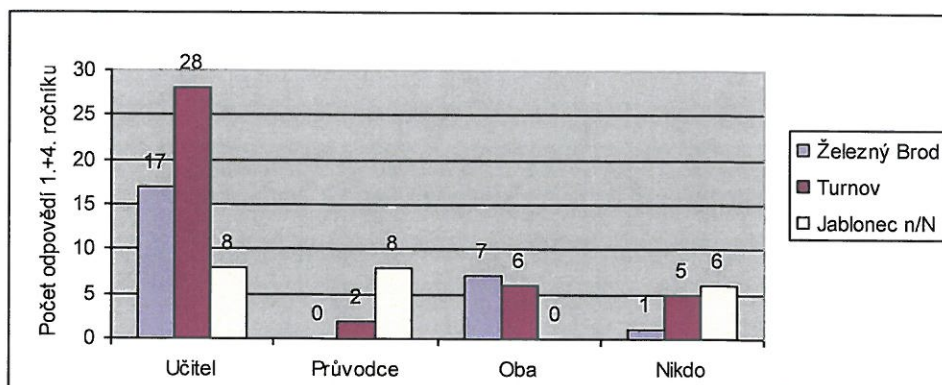
Z těchto odpovědí, se ukázalo, že 40% návštěv nebylo v rámci žádného předmětu. Někteří žáci však použili spojení slov „asi ne“, z čehož se dá odvodit, že nebyli před návštěvou dostatečně informováni o tom, k čemu má konkrétní návštěva muzea sloužit a oni jej brali jen jako „výlet“.

Graf 4: Otázka č. 6

Otázka č. 7: Prováděl vás průvodce muzea nebo vám výklad poskytl váš učitel?

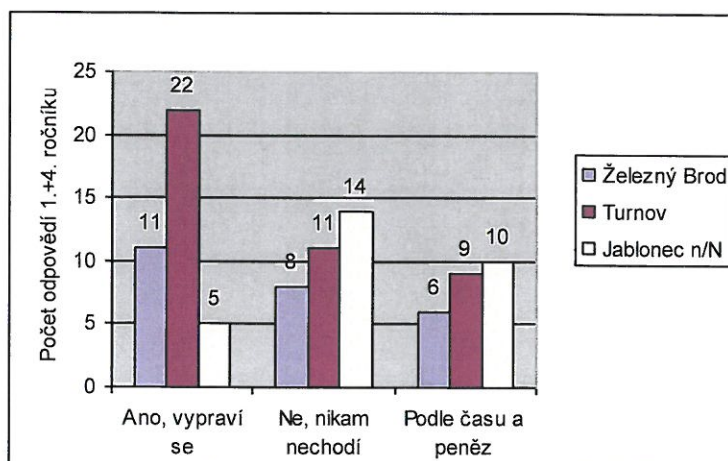
47% žáků odpovědělo, že učitel na sebe bere úlohu průvodce. A to z jednoduchého důvodu, že učitel dané věci zná, a ví, co žáci potřebují vědět, co jim už říkal na hodině a na co se jich případně bude ptát v budoucnu. Někteří učitelé si přece jen přítomnost muzejního průvodce vyžádají, aby jejich výklad doplnil nebo aby se žáci seznámili s jiným typem výkladu. Triangulací zdrojů dat jsem ověřila, že dotazníková odpověď žáků není zkreslená – učitelé vypovídali stejně.

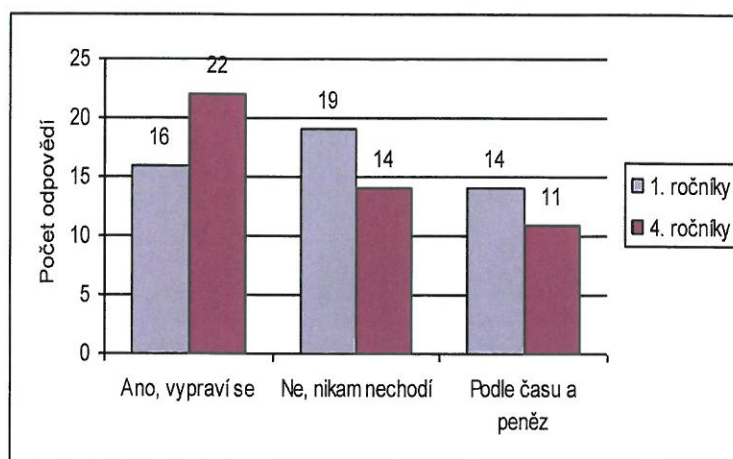
Graf 5: Otázka č. 7

Otázka č. 8: Vypravíš se do nedalekých muzeí ve svém volném čase, když se dozvíš o zajímavé aktuální výstavě?

25 dotázaných se „vymlouvalo“, že nemají čas nebo peníze na to chodit do muzeí. Při zpracování těchto odpovědí jsem měla pocit, že spousta žáků nemá ani tušení, že mají místní muzea, ale i jiná muzea a galerie po celé republice pro studenty uměleckých škol vstup buďto za 5-10 korun, nebo úplně zadarmo.

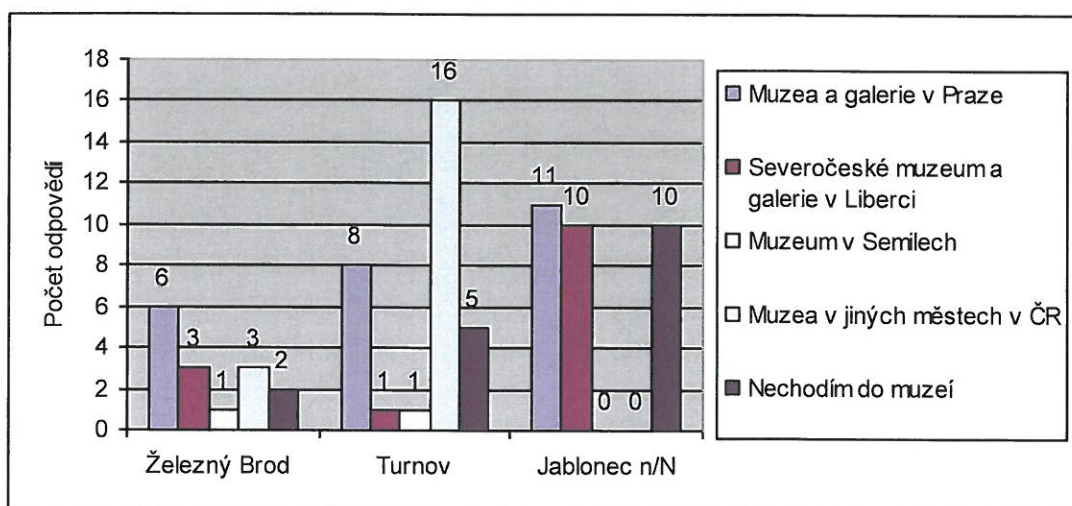
Graf 6: Otázka č. 8

Graf 7: Otázka č. 8

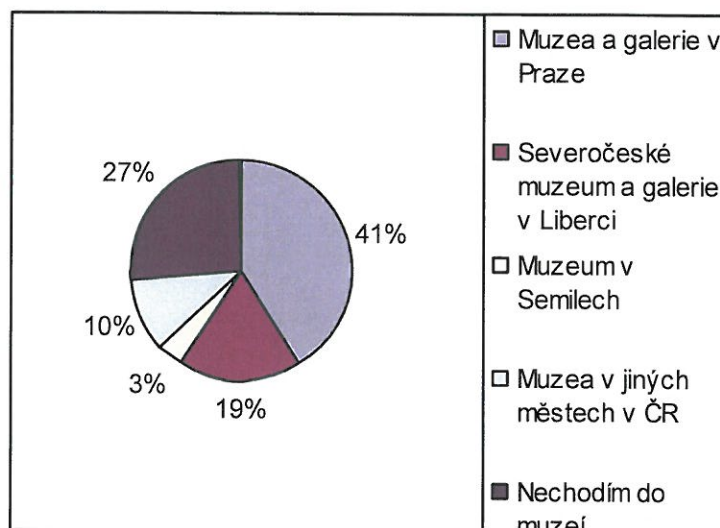
Otázka č. 9: Která jiná muzea rád/a navštěvuješ?

U této otázky jsem chtěla zjistit, jaký mají budoucí umělci zájem jezdit po nejrůznějších muzeích. Jestli znají i jiná, než ta v okolí nebo v kraji. Nejčastější odpovědí byla muzea a galerie v Praze, jako například: Národní muzeum, Národní galerie – Veletržní palác, Technické muzeum, Náprstkovo muzeum, Uměleckoprůmyslové muzeum. Jen jedna žákyně z turnovské školy odpověděla, že navštěvuje muzea hned v několika městech – Kutná Hora, Nová Paka, Hořice. Z téže školy byl jeden žák v královehradeckém muzeu a i ve Vídni. 17 odpovědí (27%), že do muzea nechodí vůbec, se mi zdá příliš alarmující.

Graf 8: Otázka č. 9

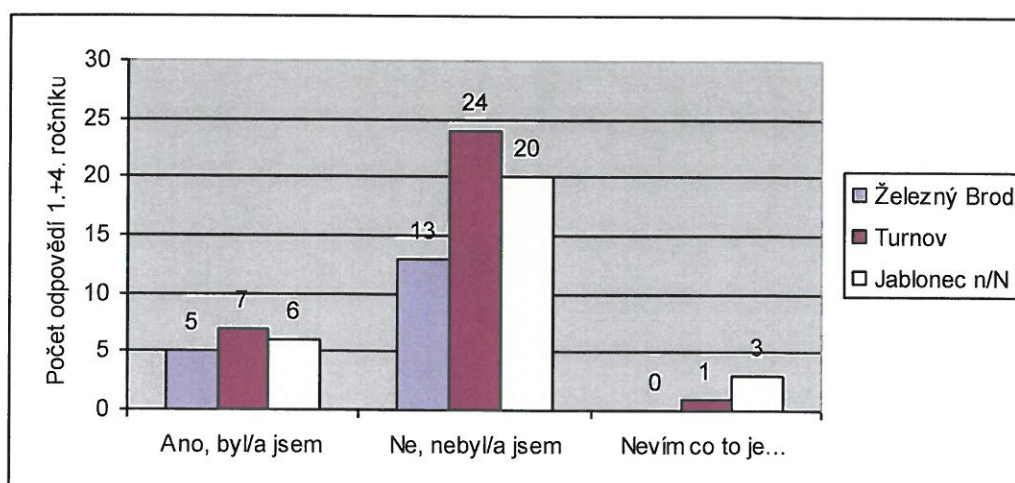
Procentuální graf ukazuje, která jiná muzea žáci uměleckoprůmyslových škola navštěvují nejčastěji.

Graf 9: Otázka č. 9

Otázka č. 10: Byl/a jsi někdy na výstavě s animačním programem?

Odpověďmi jsem chtěla získat přehled o tom, jak je mezi žáky středních škol znám pojem „animační program“. A zda se s ním setkali i v praxi. 18 dotázaných se takové výstavy někdy zúčastnilo. 57 žáků nikdy na výstavě s animačním programem nebylo. Pouze 4 žáci nevědí, co si pod animačním programem představit.

Graf 10: Otázka č. 10

Otázka č. 11: Napiš, jaká slova tě napadnou, když slyšíš pojem „Muzeum“ (5-10slov)

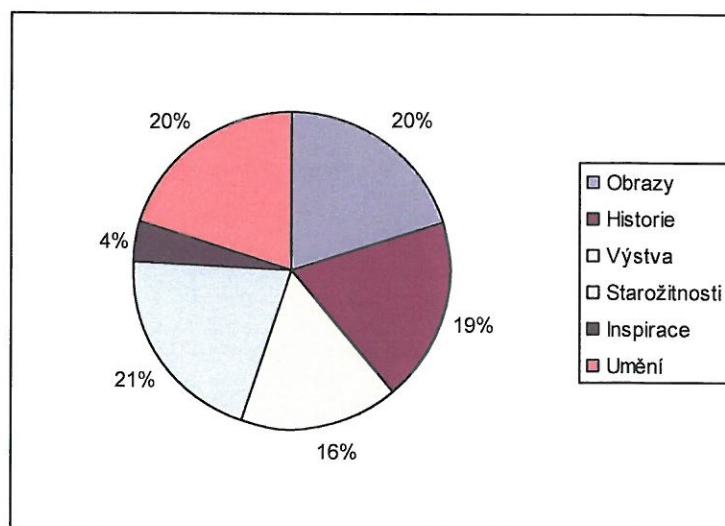
Tato otázka byla jak pro odpovídající, tak i pro mě nejzajímavější, nejpestřejší. Chtěla jsem, aby žáci pomocí asociace popsali pár slovy muzeum. Co si vybaví, co mají v sobě zakotvené třeba z dětství. Představa na základě předchozí zkušenosti je v člověku pevně zakořeněna.

Žáci, kteří do muzeí často nechodí a byli v něm naposledy v dětství, nejčastěji psali slova spojená s všeobecným, přírodovědným muzeem – *kostry, dinosauri, zkameněliny, šutry, nuda, průvodce...*

U žáků se slovy – *obrazy, kultura, sochy, umění, osobnosti, výstava...* byly podkladem návštěvy v posledních letech již v daném oboru.

Mezi pozitivními pojmy se objevila slova: *kouzlo, klid, krása, útulnost, úroveň, kreativita, obdiv, zpestření, vzácnost, příjemně strávený čas...*

Za negativní pojmy byly nejčastěji: *nuda, prach, zima, otrava, dlouhé courání, samé zákazy, spousta textů...*

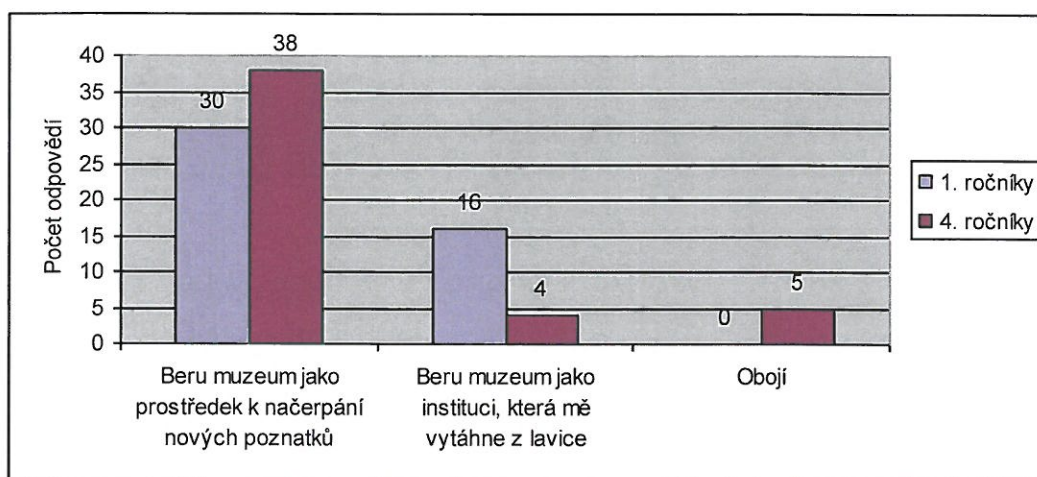

Graf 11: Otázka č. 11

Výběr některých možná překvapivých slov: *schodiště, stará budova, červený koberec, mamuti, samé kosti, slon, míchání barev, uchování, ochranka, kameny, zbraně, rukopisy, archeologie, vycpaná zvířata, práce, dinosauri, výklad, vitríny, památky, kultura, zajímavosti, sošky...*

Otázka č. 12: Bereš muzeum jako prostředek k načerpání nových poznatků ve tvém oboru nebo jednu z institucí, které ti umožní exkurzi v rámci výuky – čili: „nebudeme sedět v lavicích, konečně jdeme ven“?

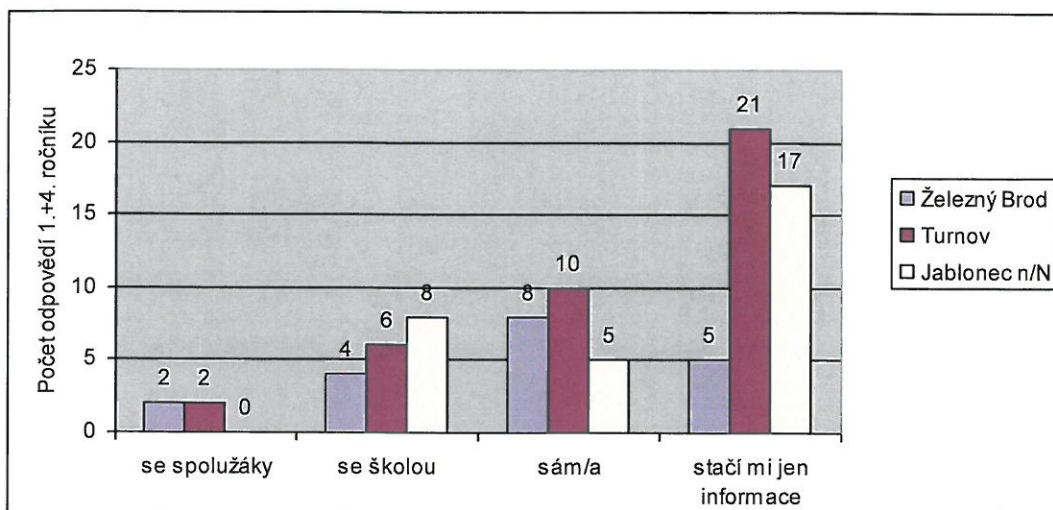
U některých z těchto odpovědí mě zarazilo, že žáci nejprve uvedli, že do muzeí nechodí a poté odpovídali, že muzeum berou jako prostředek k načerpání nových poznatků. V porovnání prvních a čtvrtých ročníků je (příjemné) zjištění, že starší žáci berou návštěvu muzea již zodpovědněji, a to s cílem něco se dozvědět. První ročníky stále láká vidina akce mimo školní budovu.

Graf 12: Otázka č. 12

Otázka č. 13: Když vám učitel během výkladu zmíní, že v určitém muzeu uvidíte, to co právě probíráte – jedete se tam např.: se spolužáky podívat? Se školou? Nebo sami? Nebo ti stačí informace o tom, že „to tam někde je...“?

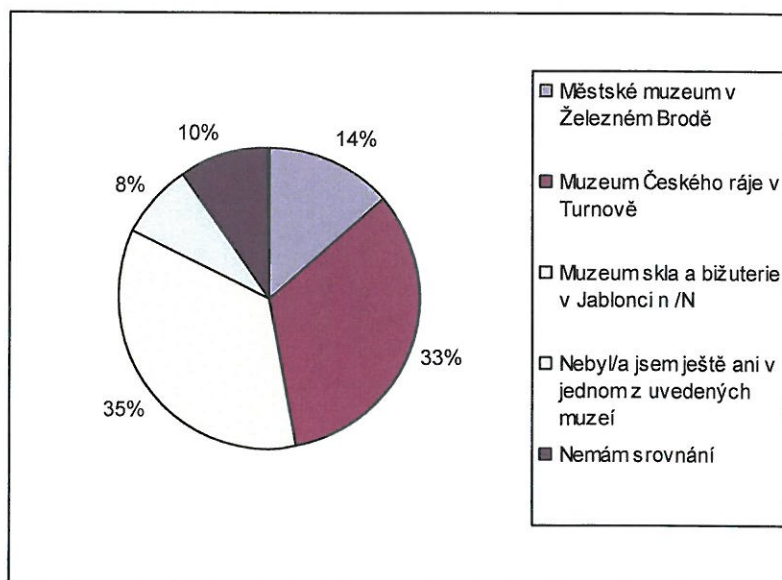
Z 99 respondentů si 43 vystačí jen s informací, že určitá výstava někde probíhá. Zde vyplývá otázka, jestli je tato „informace“ dostatečná pro žáky střední uměleckých škol. Přece jenom pohybovat se v tomto oboru, znamená být aktivní, neustále se rozvíjet a získávat nové poznatky a znalosti. Jednoduše rozšiřovat si povědomí o „mém“ oboru. Tedy výtvarnému umění.

Graf 13: Otázka č. 13

Otázka č. 14: Které z uvedených muzeí má podle tebe nejpestřejší a nejucelenější sbírku umění?

Tato otázka se ve výsledku ukázala jako (naivní) nereálná. Věrohodné odpovědi mohli zaškrtnout jen ti žáci, kteří navštívili více muzeí, nejen to „své“ nejbližší. A jak poukazují odpovědi z druhé otázky ti, kteří navštívili pouze jedno muzeum, nemohou posuzovat. Turnovští žáci mohou vypadat jako patrioti, skoro všichni zaškrtnuli právě turnovské muzeum, ale spíš je to důkaz toho, že v jiných muzeích většina ani nebyla. Brodští žáci obdivují jak místní muzeum tak i jablonecké stejnou vahou. U jabloneckých žáků se projevila absence některých žáků v jakémkoli muzeu.

Graf 14: Otázka č. 14

3.4.3 Souhrnná zjištění dotazníkové části

První okruh otázek měl zmapovat přehled okolních muzeí, do kterých žáci chodí. Otázka číslo 1 ukázala, že první setkání s místním muzeem nastalo buď v dětství s rodiči (28 žáků), nebo během prvního ročníku na střední škole (24 žáků). Polovina dotázaných již byla i v jednom z okolních muzeí, vyšlo z odpovědí na otázku číslo 2.

Druhým souborem otázek čísel 8, 9 a 14 jsem zjistila, že 27% žáků do muzea nechodí. Tento výsledek by mohl být podnětem pro zavedení např.: muzejního a galerijního semináře. Z odpovědí na otázku číslo 14 vyšel výčet zajímavých muzeí po celé republice, objevil se i zahraniční zástupce.

Ve třetím okruhu odpovědělo 40% žáků na otázku číslo 6, že návštěvy muzea neproběhly v rámci žádného určitého předmětu ani určité látky. Někteří odpověděli „asi ne“, z čehož je patrné, že velká část žáků ani neví, za jakým účelem je učitel do muzea bere. Na střední umělecké škole nechat žáky v tom vědomí, aby brali návštěvu muzea pouze jako výlet, je podle mého názoru neprofesionální a špatné.

Čtvrtý okruh byl zaměřený na volný čas žáka. Polovina žáků ráda navštěvuje muzea buď sama, nebo se spolužáky a polovina jednoduše nechodí nikam. Rozpory se projevily u otázky číslo 12, která zjišťovala, zda žáci berou muzeum jako inspirační zdroj, nebo jen výlet ze školy. 68 žáků odpovědělo, že návštěvou v muzeu čerpají nové poznatky. Zároveň v následující otázce číslo 13 se 43 respondentů přiznalo, že jim stačí pouze informace o probíhající výstavě. Tuto skutečnost nelze podle mého názoru jednoduše interpretovat: je pravděpodobné, že otázka byla nevhodně položena a že by bylo lepší, kdyby se odpovědi vzájemně vylučovaly. Zároveň ovšem nelze vyloučit, že odpovědi žáků byly zkresleny snahou o tzv. sociální žádoucnost, (tj. žáci předpokládají, že je vhodné uvést, že v muzeu čerpají nové poznatky).

Jedním ze záměrů dotazníkového šetření bylo zjistit, zda mezi žáky prvního a čtvrtého ročníků středních uměleckých škol existují rozdíly v postojích vůči možnosti navštívit místní muzeum. Výsledky, shrnuté v tabulce č. 5, ukazují, že rozdíl mezi začínajícím žákem a (téměř) absolventem střední umělecké školy není významný. 23 žákům prvního a 20 žákům čtvrtého ročníku z vybraných škol stačí pouze informace o probíhajících výstavách. Osobně ji pak nevyhledají a nenavštíví. Jediný výraznější rozdíl se projevil u odpovědí na otázku číslo 12, jak žáci chápou muzeum, jestli jen jako výlet anebo jako prostředek k načerpání nových poznatků. Zde vidí 16 žáků prvního ročníku možnost výletu, zato žáků čtvrtého ročníku

s takovým názorem bylo napříč všech třech škol jen 4. Je zde však opět otázka, zda starší žáci pouze neuplatňují vyšší míru „autocenzury“ své odpovědi.

Tabulka 5: Rozdíl přístupu k návštěvě muzea

	1. ročníky	4. ročníky
Nechodím do muzea	27 respondentů	23 respondentů
Stačí mi jen informace o aktuální výstavě	23 respondentů	20 respondentů
Beru muzeum jen jako možnost výletu	16 respondentů	4 respondenti

3.5 Hloubkové rozhovory s učiteli středních uměleckých škol

V následující kapitole bude popsána realizace rozhovorů s učiteli z vybraných škol. Dotazováno bylo šest učitelů, každý z nich vyučuje jeden z níže uvedených předmětů.

3.5.1 Popis realizace rozhovorů

První část rozhovorů byla zaměřena na učitele vybraných středních škol. Nejprve jsem se zkontaktovala s ředitelkami všech tří škol, které mi potvrdily spolupráci na mém výzkumu, a navrhly mi a zároveň odkázaly na určité učitele. Výběr těchto učitelů nebyl náhodný, chtěla jsem získat data od učitelů teoretického předmětu Dějiny výtvarné výchovy (DVK) a praktického předmětu Výtvarná příprava nebo Navrhování (ateliéry – VYP, NAV) nebo Praktická cvičení (dílny - PCV).

Tabulka 6: Přehled dotazovaných učitelů a jejich předmětů

	Železný Brod	Turnov	Jablonec nad Nisou
Učitelé	Dějiny výtvarné kultury	Dějiny výtvarné kultury	Navrhování
	Praktická cvičení	Výtvarná příprava	Výtvarná příprava

Předpokládala jsem, že využití muzea bude v každém druhu těchto předmětů odlišné. Učitel výtvarného předmětu by měl své žáky inspirovat a nenucenou formou navádět k častému navštěvování muzeí a jejich aktuálních výstav. Měl by mít dobrý přehled o probíhajících akcích v okolí a v neposlední řadě být v kontaktu s pověřenými osobami. Jeho jednání by mělo být v souladu s probíranou látkou a s aktuálním tématem – vše by mělo být

provázáno. Rozhovory probíhaly na školní půdě v kabinetech nebo na ateliérech daných učitelů. Každý rozhovor trval přibližně třicet minut – učitelé byli hodně sdílní a otevření. Dotazované jsem nejprve seznámila se svým tématem a sdělila jsem jim, co od nich budu potřebovat. Poté jsem je požádala, zda si můžu náš rozhovor nahrát na osobní diktafon pro lepší zpracování dat.

3.5.2 Prezentace zjištění, získaných analýzou hloubkových rozhovorů s učiteli

Kvůli přehlednosti jsou zjištění prezentována po jednotlivých školách.

3.5.2.1 Železný Brod – učitelé dějin výtvarné kultury a praktických cvičení

Učitelky v Železném Brodě se shodují, že navštěvují se svými žáky místní muzea i aktuální výstavy v okolí. Potvrzují, že žáci jsou seznámeni s expozicemi, které se chystají prohlédnout. Vyučující na této škole mají dobrou informovanost ohledně právě probíhajících výstav. S pracovníky muzeí se znají převážně osobně, ze vzdálenějších muzeí dostávají pozvánky přes internet. „*Ano, jsme v kontaktu, pracovníci muzea se účastní také školních výstav a akcí, jezdí s námi na zájezdy, pořádají naši školu, apod.*“ odpovídá dílenská učitelka.

V otázce, zda nechávají vypracovat žáky referát po návštěvě muzea nebo si o tom co viděli, alespoň pohovoří, se dotazované v odpovědích liší. Učitelka teoretického předmětu používá školní projektové listy nebo využívají projektové listy, které nabízí muzeum. „*Rozhodně by nějaká zpětná vazba měla být. Je pravda, že my ji většinou děláme formou testu. Ale jak ty říkáš, možná by byla hezká formou besedy. Ta se nám zdá jako časově náročná a my šetříme čas. Ale asi by to občas chtělo si pohovořit.*“ Oproti tomu druhá učitelka praktického předmětu si se svými žáky o zážitcích povídá.

Při exkurzích do muzeí si nechávají učitelé přednést výklad od pověřeného pracovníka. Ten poté doplní o své poznámky. „*Časem jsem došla k tomu, že je daleko lepší si nechat výklad udělat, protože oni jsou odborníci, specialisti znají tu výstavu lépe. A pakliže o tom člověk něco ví, řekne jim to dopředu anebo jim řekne poté.*“ Tato učitelka dějin výtvarné kultury vidí ve výkladu jinou osobou další výhody pro žáky. Poukazuje na to, že i výklad od průvodce muzea, nemusí být podle jejich představ. Žák se tedy může setkat i se špatným projevem, z kterého se nadále může poučit. „*Říkám, že špatný výklad je taky výklad,*

pak se jich zeptám: „a co vám tam vadilo, že jste tam neposlouchal? A uvědomujete si, že když pak vy obhajujete svoji práci, že děláte přesně to samé nebo to děláte ještě hůř?!“

U otázky, jestli učitelky vědí, zda jejich žáci navštěvují muzea a výstavy i ve svém volném čase, se projevil nejvýraznější rozdíl mezi teoretickým a praktickým předmětem. V hodinách, kde žáci pracují manuálně a v dílnách vládne hodně přátelská atmosféra, nemají žáci problém navázat komunikaci s dílenskou o tom, kde byli a co si o tom myslí. Zato v teoretickém předmětu, když se jich učitelka zeptá: „Nebyl někdo na výstavě Alfonse Muchy?“ žáci dostanou strach z toho, že když se přihlásí, budou následně jako vyzkoušení. Nebo alespoň vzniklou debatu budou takto brát. *„Člověk se jim snaží stále jako vnucovat, aby se na něco podívali, přečetli, navštívili... vypadá to, že to nefunguje, ale je to dlouhodobý vklad, snad časem.“*

Názory na další otázku, zda doporučí svým žákům i špatnou výstavu, nebyly odpovědi jednosměrné. Jedna z učitelek výstavy nehodnotí, ponechává názor na každém zvlášť. Druhá chce, aby si žáci chyby uvědomovali a proto na ně upozorňuje. *„Já jsem o tom přemýšlela, ale jo, upozorňuji na chyby. Já vždycky říkám, že i chyba je strašně důležitá, když si člověk uvědomí, že to chyba je. Nebo když je schopný si říct, proč mu to vadí. Proč se mu to zdálo být nezajímavé, blbé...“*

Obě učitelky konstatují, že projev žáků chutě a nadšení pro exkurze do muzeí, je velmi individuální.

Železnobrodští žáci se podle vybraných učitelek dokážou nadchnout pro nějakou výstavu a mezi sebou pak dojmy proberou. U některých prý stále zůstává ostych před učitelem. *„Já si třeba myslím, že oni se bojí říct přede mnou, že se jim to nelíbilo. Oni mají stále ten pocit, že když je to umění, tak má tu nálepku, best of a nám se to musí líbit. Proto jim také občas říkám, ano-ale...“*

3.5.2.2 Turnov – učitelé dějin výtvarné kultury a výtvarné přípravy

Na zdejší škole chodí s žáky do muzea 2x ročně, převážně do turnovského. Jablonecké muzeum, díky spolupráci na Trienále oděv a šperk, chodí také. Do Železného Brodu, jak říká jeden z dotazovaných učitelů - „již netrefí“.

Oba učitelé mají tu zkušenost, že své žáky musí dopředu poučit, na jakou výstavu půjdou. *„Bohužel, k nám přichází generace, která je pologramotná, my tady s nimi nestíháme*

učivo v tematických plánech. Takže je to luxus s nimi odjet někam na celý den. Abychom to s nimi pak všechno stihli dohnat.“ uvádí vedoucí ateliéru Zlatnictví a stříbrnictví.

Pracovníci muzea a učitelé uměleckých škol jsou mezi sebou v kontaktu nepřetržitě. Dva učitelé na této škole jsou zároveň zaměstnanci zdejšího muzea. Vše je tedy na bázi osobních vztahů a informovanost o výstavách a připravovaných projektech je skvělá.

Odpovědi na otázku o vypracování referátů po takovýchto návštěvách se opět rozcházejí. Na teoretické hodině žáci dostanou za úkol odevzdat písemnou zprávu, na hodině ateliéru to od nich nikdo nevyžaduje.

U výkladů k daným výstavám se opět učitelé doplňují s pracovníkem muzea. Zde se dotazování v té praxi shodují.

Co se týká samostatnosti žáků a obětování svého volného času pro návštěvu muzea jsou turnovští učitelé skeptičtí. *„Sami od sebe, oni už si nepřináší základní návyky z domova, ze základní školy.“* *„Pokud je to v rámci vyučování a pokud je to zadarmo, tak jako jo.“*

Výtvarník z ateliéru před žáky, oproti svému kolegovi, nehodnotí negativní dojmy z výstav.

Učitelé se shodli, že žáci nijak velkou chuť do navštěvování muzea nejeví. Situace se změní ve chvíli, kdy by to bylo na úkor vyučování – to by jezdili každý den. Ten samý efekt mají soutěže, nikdo se do žádné sám nepřihlásí. *„Pokud se chceme jako škola zúčastnit nějaké té soutěže, tak to musíme začlenit do výuky. Sami doma ve svém volnu, na to můžeme zapomenout, to by byla ostuda.“* tvrdí vyučující.

Přítomnost učitelů u „vášnivého“ rozhovoru mezi studenty o výstavě, na které navštívili je téměř nulová. *„I když v podstatě, ano. Třeba to jen rozeberou někde jinde, v hospodě a nerozebírají to přede mnou.“*

3.5.2.3 Jablonec nad Nisou – učitelé výtvarné přípravy a navrhování

Výtvarníci obdobně, mezi sebou, odpovídají v otázce návštěvnosti muzea v rámci školy. Přiznávají, že do turnovského muzea chodí spíše výjimečně a do železnobrodského ještě méně. Jablonecké muzeum navštěvují hlavně díky vzájemné spolupráci. *„Dokonce jeden čas, si myslím, že nebylo špatný, že tam chodili i kreslit a inspirovat se těmi věcmi.“*

Jablonečtí žáci jsou podle svých učitelů jen „povrchově“ seznamováni s historií muzea a jejími sbírkami. *„Jak kdy, spíš jde o to, jaký mají oni zájem. Jací tam zrovna jsou vnímaví studenti.“* Tuto praxi potvrzuje i druhý z učitelů – *„Někdy spolupracují přímo s depozitáři, tak se dozvědí něco o těch sbírkách. Ale že by to bylo nějak ze široka, to moc ne.“*

Jednoznačné odpovědi na otázku, zda jsou osloveni muzeem o připravované výstavě. „*Už několikrát, vlastně ta spolupráce tady s jabloneckým muzeem je dost úzká.*“ říká vedoucí ateliéru. Stejně odpovědi navazují na otázku ohledně kontaktu s pracovníky zdejšího muzea.

Na otázku, zda nechávají své žáky vypracovat referát po návštěvě muzea, se oba učitelé vyjádřili, že písemnou formu nepreferují. Přiklání se k ústní formulaci. „*Spíš ústní formou, když na to přijde. Ale s nimi je problém se bavit. Protože ten postoj této generace se změnil. Že bychom se o tom bavili a různě se hádali, to ne. Oni svůj názor moc neformulují.*“

Učitelé byli za jedno v tom, že při výkladu o expozicích se střídají s průvodci. Celkově označili tyto situace za individuální.

K dotazovaným učitelům se někdy dostane zpětná vazba o tom, že někteří žáci byli sami na nějaké výstavě, ale oba tvrdí, že je to velmi výjimečné a individuální. „*Nemůžu říct, že by takový studenti vůbec nebyli, ale prostě to není momentálně běžná forma. Studenti, kteří chodí na výstavy, to by se tady dalo spočítat na prstech jedné ruky. Někteří mají zájem třeba o nějakou klasickou návaznost s historickým, nedávným a současným uměním, tak to je opravdu výjimečné.*“

Názor výtvarníků na to, zda doporučí svým žákům podle nich špatnou výstavu, se liší. Jeden nemá problém s tím, aby žákům sdílel svůj negativní pohled na nějakou, ne moc dobrou výstavu. Druhý výtvarník tuto záležitost nechává ryze na žákovi.

V hodnocení, zda žáci chodí do muzeí s chutí, si oba vedoucí ateliérů rozcházejí jen v malém měřítku. Mají totiž na jakoukoli chuť a nechut od žáků cokoli dělat skeptický pohled. „*Všechno je to ponížený o několik stupňů oproti dřívějšímu. Teď když tam s nimi jdu, tak z té skupiny je to mizivé procento, které nějak reaguje, a ostatní jsou jen rádi, že vypadli ze školy a už se těší, že půjdou na oběd nebo si celou dobu prohlíží telefon a zeptají se, kdy nejdřív mohou odejít, aby měli splněno.*“

Druhý z učitelů uvádí alespoň nějakou naději na malý zájem. „*Přece jenom jsme v kraji, kde je dlouho zima, a já když je mám přes půl roku v ateliéru a je tam ten dril, kreslení, modelování, malování, navrhování, tak samozřejmě pro ně je to příjemná změna. Ať už muzeum, kresba v přírodě, kresba v zoo, v botanické, tak je to pro ně a i pro mě příjemná změna.*“

Otázka na to, zda byli učitelé svědky nějakého „vášnivého“ rozhovoru mezi studenty, kteří se bavili o výstavě, na které byli, oba tázané rozesmála. Ale po delším zamyšlení se shodli, že i pro ně ve velkém překvapení, se tu a tam někteří žáci o danou věc zajímají do větší hloubky a chtějí o tématu vědět více.

3.6 Hloubkové rozhovory s pracovníky muzeí

V kapitole bude popsána záměr a realizace rozhovorů s pracovníky z vybraných muzeí. Dotazovány byly tři pracovnice.

3.6.1 Popis záměru a realizace rozhovorů

Cílem rozhovorů bylo zjistit, které z daných muzeí má nejlépe propracovanou strukturu pro spolupráci se středními uměleckými školami z okolí. Zda mají ve svém týmu muzejního pedagoga nebo alespoň školeného pracovníka v této problematice. Beru na vědomí, že tyto aktivity se budou lišit a rozcházet podle velikosti muzea.

Další fakt, který mě zajímal, byl ten, zda muzea stojí o spolupráci s výtvarně zaměřenou mládeží. A jestli tuto náročnou práci vnímají jako vklad do budoucnosti – a že si tímto způsobem vychovávají potenciální zákazníky, vystavovatele, návštěvníky či dokonce pracovníky.

Opět jsem se elektronickou poštou spojila s ředitelkami muzeí, které mi po předložení mého tématu a záměru doporučily vybrané pracovnice. V tabulce jsou uvedeny pracovní pozice, které dotazované ve svém muzeu zastávají.

Tabulka 7: Přehled dotazovaných pracovníků muzeí a jejich pozic

Muzeum	Městské muzeum v Železném Brodě	Regionální muzeum Českého ráje v Turnově	Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
Pracovní pozice	Ředitelka	Lektorka tvůrčích dílen	Vedoucí odd. bižuterie a medailí

Rozhovory byly opět po vzájemné domluvě nahrávány na osobní diktafon.

3.6.2 Analýza rozhovorů s pracovníky muzeí

Hned v úvodním dotazu, jestli má dané muzeum muzejního pedagoga, se projevil rozdíl mezi muzei, a to podle počtu pracovníků, ale hlavně podle zřizovatele. Městské muzeum v Železném Brodě má pouze tři zaměstnance, ti musí zastat i tuto pozici. Regionální muzeum Českého ráje v Turnově také zatím žádného nemá, „jednoho speciálního pracovníka nemáme, vlastně se o to snažíme, protože naše doprovodné programy, které máme k výstavám nebo k tradičním zvykoslovným akcím máme programy, ty jsou koncipovány, jednak pro základní školy a jednak pro střední školy.“ říká lektorka tvůrčích dílen. Jablonecké muzeum skla a bižuterie, které je zřizované Ministerstvem kultury České Republiky, má přímo

pracovní pozici muzejního pedagoga. *“ Jeho prací je vytvářet muzejní programy, ale primárně jsou zaměřené pro veřejnou společnost a hlavně na dětskou společnost. Takže jsou hlavně pro školy základní. “*

Spolupráce železnobrodského muzea s tamní sklářskou školou je spíše na bázi vzájemného podporování při různých akcích. Ředitelka muzea chodí na školní vernisáže, jezdí s žáky na dějinné exkurze nebo pobyty např.: ve Francii...atd. Jiným druhem spolupráce je společná organizace Skleněného městečka, Zimních sklářských pátků (muzeum je otevřené mimo otevírací dobu) nebo Letní sklářské dílny. (Výtvary vyrobené na školní huti se stávají majetkem muzea a doplní stálé sbírky). Co se týká speciálních animačních programů pro žáky, muzeum žádné nedělá. *„Přímo pro sklaďáky ne, dělávali jsme spíš pro základky, ale přímo pro studenty uměleckých škol, to ne.“* dodává ředitelka muzea. Veškerá tato spolupráce je pouze na dohodě s vedením školy, přímý kontakt se žáky zde není, akce jsou tvořeny pro veřejnost, ale bohužel ne pro žáky uměleckých škol.

Podle turnovské lektorky tvůrčích dílen se muzeum snaží navázat bližší kontakt se středními školami, jak se šperkařskou školou tak i gymnáziem. *„My jim nabídky rozesíláme přes internet. Ale bohužel se setkáváme s tím, že střední školy nijak nereagují. Je to velká škoda, umělecká vůbec. My jsme třeba realizovali speciální programy pro gymnázium, archeologické dílny, ale odezva byla velmi, velmi malá. A to jsme byli i přímo v té škole, nabídnout jim to.“*

Muzeum Českého ráje v Turnově nabízí nepřeberné množství animačních programů, přednášek, besed a tvůrčích dílen. V souvislosti s pořádanými výstavami připravuje několikrát do roka interaktivní programy zaměřené na názornou výuku a prezentaci jednotlivých odborných oddělení muzea. Z katalogu pro školy, který je volně dostupný na internetových stránkách muzea, jsem pro ukázkou vybrala:

ŠPERK OD PRAVĚKU PO SOUČASNOST 45 min. / 2. st. ZŠ, SŠ / Předmět: VV, D, ZSV

Výroba šperků a zpracování drahých kamenů je pro Turnov a jeho okolí charakteristické. Jak se šperk vyvíjel a jak se měnila jeho podoba v minulých staletích

ČESKÝ RÁJ VE VÝTVARNÉM UMĚNÍ 90 min. / 2. st. ZŠ, SŠ / Předmět: VV, D, ZSV

Vývoj krajinomalby od baroka a romantismu po současnost představíme na známých i méně známých vyobrazených Českého ráje. Ukážeme odlišný přístup umělců různých období ke zdejší krajině.

(zdroj: Katalog pro školy, str. 16.)

„Velký animační program byl k výstavě „Chvála píli včel“, tam jedna třída ze střední školy byla. Ale oni nemají zájem, my jsme se pídili po tom, proč nechodí do muzea a proč nechťejí naše programy. Tak nám bylo řečeno, že jsou vytížení časově, a že vůbec nestíhají výuku, takže se nemůžou sebrat a někam jít.“ tvrdí pracovnice muzea.

Muzeum se tedy snaží spolupracovat a zapojovat místní školu pomocí pořádaných sympózií a vystavování žákovských prací v prostorách muzea. Zde má šperkařská škola část jednoho patra pro svoji prezentaci všech oborů. *„Máme tam jakousi stálou expozici.“* potvrzuje výtvarník z turnovské školy. Dále škola poskytla muzeu historickou sbírku šperků. Expozice Klenotnice se skládá převážně z prací, které také poskytla škola. V rámci nedávné výstavy ReGenerace šperků, muzeum oslovilo místní začínající šperkaře ze školy. Kurátorka výstavy měla vyhlédnutou absolventu této školy, ale sama říká, že *„Volala jsem do školy, jestli by my na ní dali nějaký kontakt no a byl to docela problém.“*

Jablonecké muzeum si je vědomo toho faktu, že klasické animační programy a výtvarné dílny nemají žákovi střední umělecké školy moc co nabídnout. Na svých dílnách pracují obdobně, změnilo by se pro ně jen prostředí. Rozmanité a pravidelně pořádané dílny a programy, které muzeum nabízí, jsou tedy víceméně koncipovány pro menší děti a laickou veřejnost. *„Spolupráce s místní uměleckou školou je trochu na jiné bázi, a to tak, že se studenti se svými pracemi přímo podílejí na našich výstavách a často ty práce vznikají na konkrétní výstavu.“* říká vedoucí oddělení bižuterie a medailí. V minulém roce byl největší projekt výstava Piersing mezi rituálem a pózou. Muzeum skoro rok dopředu jednalo s učiteli jablonecké bižuterní a medailérské školy. Dojednávávali podmínky a detaily, o tom jak se žáci zapojí do projektu. *„Pracoval na tom 3. ročník, ostatní se mohli zapojit do soutěže o vizuální podobu celé akce. Takže se mi snažíme s tou školou spolupracovat takto prakticky.“*

Nebo projekt Vánoce na klopě, kde je místní škola prezentována aktuálními šperky v rámci této putovní výstavy. Další forma spolupráce muzea a školy je ta, že dvě kurátorky jabloneckého muzea jsou každoročně členky maturitní komise. *„Naše bižuterní oddělení se snaží vybrat z maturitních prací ty nejlepší, (které mají z našeho pohledu nějakou řemeslnou i uměleckou hodnotu) a hodí se na naši výstavu, tak uděláme speciální vitrínu, kde tyto práce představíme.“* dodává vedoucí tohoto oddělení.

Jedním z témat, které mě zajímalo, jsou přednášky pracovníků muzea na těchto vybraných školách. Osloví škola muzeum, že má o nějaký typ přednášky zájem? Poskytne jej oslovené muzeum? Nebo je to naopak – muzeum má možnost uspořádat přednášku třeba na téma: skleněná bižuterie a samo osloví školu?

V železnobrodském muzeu bohužel nemůžeme mluvit ani o jedné z těchto variant. Samo od sebe žádnou přednášku pro střední školu neuspořádalo, a ani nebylo školou osloveno. Oproti tomu jak v turnovském, tak v jabloneckém muzeu jsou pracovníci, kteří zároveň vyučují nebo vyučovali na přilehlých uměleckých školách. V Turnově jsou to dokonce dva, kurátor sbírkových fondů výtvarného umění a šperku a kurátor sbírkových fondů mineralogie a geologie. V Jablonci takto spolupracuje externí pracovnice muzea, která je zároveň externí učitelkou na střední umělecké škole. *„O tuto formu se stará PhDr. Kateřina Nora Nováková, PhD., která na té škole učí a je zároveň naší pracovnicí. Ona vlastně pokryje všechny odborné záležitosti v této oblasti pro školu.“* Není to ale konečná verze pořádání přednášek v Jablonci. Škola zdejší muzeum požádala o přednášku na společné téma k výstavě Piersing mezi rituálem a pózou. *„Tam proběhla přednáška o různých variantách piersingu od domorodých kmenů po současné trendy. Tam jsem tu přednášku vedla přímo já, i si o ní škola přímo řekla, to ano.“* uvádí pracovnice muzea.

Dále skvěle pracuje jablonecké oddělení skla, kde hlavní kurátor PhDr. Petr Nový, pořádá přednášky především pro sklářskou školu v Železném Brodě. Např.: Beseda s ak. mal. Karlem Wünschem, sklářským výtvarníkem a autorem návrhu interiéru hotelu na Ještědu.

Uvedená muzea nemají zkušenosti s tím, že by za nimi přišel žák střední uměleckoprůmyslové školy a chtěl s nimi navázat spolupráci při nějakém svém referátu nebo projektu, který má vypracovat do školy. *„To si přímo nevybavuji, jako studenti středních škol, ano. Ale student umělecké školy, ne. Ale právě, jak jsem vám říkala, o té spolupráci, tak jim to chci rozhodně nabídnout. Rozhodně chci jít touto cestou a nabízet to těm studentům.“* míní lektorka z Turnova.

Jablonecká pracovnice dodává: *„Máme tady teď čerstvou zkušenost se studenty restaurátorství, kdy se dostanou třeba ke šperku z 18. století. Tak se na nás obrátí na určení času a období, ale to většinou zavolá učitel, asi mají pocit, že když to vyřídí vedoucí má to větší váhu. Ale s tím, že by za námi někdo takto přišel sám od sebe, s tím jsem se tady nikdy nesetkala. Už i na tom projektu Piersing spousty studentů k tomu přistupovalo pasivně, už tím, že ty návrhy byli strašně konzervativní.“*

Městské muzeum v Železném Brodě se přidává: „*No, to už většinou byli absolventi, jeden student měl nějakou práci na figurky, ale už studoval na vysoké škole. Přímě střeoškolák ne. Nevybavuji si.*“

Muzea si nevedou žádnou evidenci nebo statistiku, o tom kolik dětí ze středních uměleckých škol je navštíví. Tito žáci mají v muzeích vstupné zadarmo, nejsou tedy hlavním zdrojem příjmů a pro muzea nejsou v tomto směru nijak atraktivní. Shodují se všechna muzea.

Nadále se muzea shodují, že bez problému poskytnou prostor pro jakéhokoliv žáka umělecké školy, který projeví zájem o výstavu v muzeu. Vše je o domluvě. Z turnovského muzea uvádím konkrétní příklad: „*Ted' jsem napsala o té výstavě článek do čtvrtletníku, tam jsem právě napsala, studenti hlase se, účast na výstavě je zadarmo. Ale kdyby ti lidi z té šperkárny chtěli a přišli by, nebyl by problém. Nesetkávám se s tím, že by někdo přišel.*“ to souvisí s rezignací kantorů: muzea jsou pasivní, ale otevřená pro potenciální aktivní učitelé. Aktivních učitelů ale není moc, protože si myslí, že žáci k nim vstupují méně kvalitní než kdysi. Začarovaný kruh učitelské pohodlnosti.

4 Souhrnná zjištění z hloubkových rozhovorů

Kapitola je rozdělena na dvě podkapitoly. Jedna předkládá souhrn zjištění z hloubkových rozhovorů s učiteli a druhá vypovídá o souhrnech z provedených rozhovorů s pracovníky muzeí.

4.1 Souhrn zjištění z hloubkových rozhovorů s učiteli

Z analýzy rozhovorů vyvstávají čtyři hlavní kategorie. Čas, motivace, rezignace, lenost. Čas je aspektem, který tíží všechny zkoumané školy. Jeho nedostatek řeší většina učitelů i žáků. Nebo ho spíše používají jako výmluvný prvek. Práce s časem je velmi důležitá kompetence učitele. Vyučující by měl dobře plánovat a umět čas efektivně využít a ne se s ním jen ohánět. Všechno souvisí se vším, tedy i to, že pokud učitelé nenajdou čas na pravidelnější návštěvy muzeí a výstav, nemohou od žáků očekávat, že si tam najdou cestu sami od sebe. Čas je v tomto směru koeficientem pro plánování. Žák, který neustále slyší od učitele „na to nemáme čas!“ nabude dojmu, že čas je nepřítel, s kterým ani jeho učitel neumí pracovat a bojovat. Nebude to trvat dlouho a i žák se bude na čas vymlouvat. Jednoduše bude kopírovat, to co uvidí u svého učitele. Ne nadarmo se v dotaznících pro žáky objevovali odpovědi typu: nemám na to čas, kdybych měl/a čas, rád/a bych, ale nemám čas...

Toto se prolíná s další kategorií - s **motivací** žáků, ale i učitelů. Po této sondě do tří škol, kdy mi učitelé říkali, že „ti žáci nejeví žádné nadšení“ vyšla najevo jedna důležitá věc. Motivace žáků souvisí velmi úzce s motivací učitelů. Dalo by se to přirovnat k fyzikálnímu jevu akce a reakce. Jen bych jej v našem případě dala do jakési „smyčky“, aby neustále navazovala akce a reakce na další akci a reakci...atd. Když učitel správně namotivuje své žáky, čili projeví dostatečnou akci, žáci budou správně reagovat a svou akcí podmíní ve svém učiteli další reakci, aby dostal chuť a energii na to, aby následovala další akce. Reálně by to vypadalo tak, že učitel podnikne se svými žáky 2 až 3 krátké zajímavé, interaktivní a motivující návštěvy muzea nebo výstav. S novými poznatky z exkurzí budou dále pracovat v hodinách, nejprve společně nebo ve skupinách. S tím, že pro uzavření této kapitoly je zapotřebí další krátká návštěva. Tu by již žáci podnikli sami. V tuto chvíli bude hrát hlavní roli další motivace a nabuzení žáků i vyučujícího. Opadne-li zájem na jedné ze stran, obě strany rezignují. Přesně tak jako na dvou zkoumaných školách.

Tím se dostávám k dalšímu faktu. Nepovede-li se podobná spolupráce mezi vyučujícím a žáky navodit v prvních hodinách, nastane oboustranná **rezignace**. Odstranit tento postoj zabere více času i energie, než samotné exkurze do muzeí. Vypracovat se k akčnímu postoji obou stran bude během na dlouhou trať. Proto se učitelé, podle mě, již ani nesnaží vstoupit opět na start.

Popisuji tuto část podrobně, protože si myslím, že na tomto typu škol, tedy na uměleckých středních školách, je atmosféra spíše rodinného typu. Ta je v tomto případě velkým plusem a měla by se využít. Zde je učitel přece jenom svým žákům o něco blíže, než např.: učitel na gymnáziu nebo ekonomické škole. Když takový učitel rezignuje hned na začátku, žáci jej budou následovat a vše se bude točit v bludném kruhu. Přesně tento pocit jsem dostala z rozhovorů s vybranými učiteli. Když vám učitel řekne, že už to dávno vzdal, dříve to bylo prostě jiné, poznáte, že nově příchozím žákům vlastně nedal ani šanci. Ti před nimi se k žádné akci neměli, „tak to u vás nebudu ani zkoušet.“ Tento problém, který se na středních školách bohužel vyskytuje, nastartovává neustálé komplikace. Pouto mezi učitelem a žákem se stává chladnějším. Žák tak nemá pocit opory od učitele. To se v praxi projevuje tak, že žáci své názory na umění nedokážou probírat se svým učitelem. Přece jenom jde o nelehký úkol, projevit svůj názor na „zavedené“ umění. Žák se, k tomu, aby přestal mít ostych před dospělým člověkem, který se uměním zabývá většinu života, musí propracovat. A otevřená diskuse s učitelem, kterého dobře znají, a důvěřuje mu je správnou cestou.

Čas v teoretických hodinách často chybí a na častější návštěvy muzeí žádný nezbyvá a proto by se, podle mého předpokladu, měl najít v praktických hodinách. Jeden blok má od 3 až do 5 vyučovacích hodin za sebou. Tady vidím velkou šanci na organizaci krátkých návštěv muzeí a galerií. A hlavně na zpětnou vazbu od žáků. Sednout si s nimi po návratu a pár minut se pobavit o tom, co viděli, jak to na ně působilo, jaký dojem si odnesli. Těchto pár minut, podle mého názoru, přispěje k rozvoji komunikativní klíčové kompetence žáka. Díky tomu bude umět formulovat a vyjadřovat své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřovat se výstižně a souvisle. V neposlední řadě i kriticky.

Jednou ze sporných odpovědí mezi učiteli je, zda nechat žáky vypracovat po návštěvě muzea referát či nikoli. Jeden učitel zadává svým žákům referáty, jiná učitelka připraví pracovní listy, jedná-li se o větší exkurze. Ostatní se přiklání spíše k osobní či hromadné, ale krátké rozpravě s žáky. Argumenty těchto učitelů, proč nezadávají referáty, zněly, že exkurze nechtějí žákům „znechutit“ – „že by byli zbytečně otrávení“. Nezní to jako útek a na rovinu i **lenost** těchto učitelů? Je správné, že učitelé středních škol, uvažují v tom směru? „*Raději to po žácích nevyžadujeme, vždyť by je to stejně nebavilo.*“ Očekávala jsem odpovědi stavěné na

tom, že „zkoušíme to s nimi, ale odevzdané práce nemají opakovaně požadovanou kvalitu, proto jsme se rozhodli pro jinou cestu...třeba tou ústní formou“. Zde se nabízí otázka, jak učitelé motivují žáky k tomu, aby jejich odevzdaný referát obsahoval nadšení žáka, správnost a zároveň složku osobní kreativity? Ano, když od učitele žáci dostanou zadání, kde mají odevzdat třístránkový referát na jedno téma, nemohou si pak stěžovat (divit se), že většina referátů je zkopírovaná z internetu. Učitel musí nejprve ukázat cestu, jak takový referát vypracovat – upozornit je během výstavy čeho si mají všimnout, co si pamatovat, nad čím přemýšlet. Mluvená verze reflexe na výstavu je skvělá věc, ale pro další rozvoj žáka a další jeho působení v uměleckém oboru je dobré mít podobné reflexe zaznamenané a zformulované na papíře, doladěné o obrázky, články, apod.

4.2 Souhrn zjištění z výpovědí pracovníků muzeí.

Dvě muzea ze tří, podle mého názoru, mají velmi dobře propracovanou aktivní spolupráci se středními uměleckoprůmyslovými školami.

Jedno z muzeí argumentuje tím, že nemá šanci zaujmout žáka umělecké školy, protože jejich výtvarné dílny nejsou pro takového žáka ničím novým. Podle mě je takové uvažování chybné. Z vlastní zkušenosti vím, že žák je ve školní dílně hodně ovlivňován a usměrňován vedoucím ateliéru a dílenským učitelem. Žák si navrhne svojí vlastní věc např.: náhrdelník, ale ze zadání má stanovené parametry a techniku, kterou musí být šperk vyroben. Ano, tento postup je správný, začínající výtvarníci se musí naučit pracovat s danými projekty, tak aby splnili zadání. Ale na druhou stranu je pro něj důležitá volnost a svoboda. Ve školních dílnách pracují na školní práci, kde si ale mají vyzkoušet svojí vlastní, nekorigovanou fantazii? Zde vidím velkou šanci jak pro žáky, tak pro muzea. Právě v těchto výtvarných dílnách, kterými disponují místní muzea, by mohli tito žáci rozvíjet svůj talent. Ne každý má doma dílničku s potřebným materiálem a náradím.

Na druhou stranu si myslím, že pro tuto generaci žáků je takové to uvažování již velmi naivní. Prostě - nerealizovatelná představa. Ta ale nemusí trvat stále. Při povídání si s pracovníky muzeí, mi došlo, že nic není ztraceno. Animační programy jsou koncipovány především pro ty nejmenší a pro základní školy. Za pár let tyto děti, které právě navštěvují takovéto dílničky a podobné projekty, mohou nastoupit na uměleckou střední školu. A bude-li muzeum nadále nabízet podobnou možnost, rády jí využijí i v budoucnu. Budou o ní vědět z dětství a nebudou jí brát jako nutné zlo. Bylo by zajímavé provést podobnou sondu mezi studenty i za pár let a porovnat slova, která jim asociuje pojem muzeum. Budou se i u dětí,

které vyrůstali s dotykem muzea už od dětství vybavovat slova typu: zima, vitríny, dlouhé monology průvodců, šutry, staré věci,...?

5 Modelová lekce obsahující přednášku, návštěvu muzea a následné navrhování

V této kapitole bych ráda představila návrh konstruktivisticky vystavěné lekce, která by propojila přednášku, návštěvu muzea a následné navrhování. Přestože to nebylo původním cílem mé práce, podnítily mě k vypracování tohoto didaktického návrhu skutečnosti, zjištěné v rozhovorech s učiteli a pracovníky muzeí a od žáků středních uměleckých škol, a také vlastní zkušenost s výukou.

5.1 K otázce zařazení lekce

V prvních ročnících se žáci naučí základní techniky na předem daných úkolech. V druhých ročnících výtvarných oborů jsou žáci začátečníky v navrhování již vlastních výtvorů - nastal čas otevřít jejich fantazii. Tato fantazie musí být opřena o historický základ, proto je důležité, aby žáci znali vývoj svého oboru, který by se jim měl dostat právě o hodinách Dějin výtvarné kultury, ale i v hodinách předmětu Navrhování.

5.2 Zdůvodnění potřeby lekce

Rozhodně není lehké zaujmout bouřlivého, nespoutaného začínajícího umělce, který vyžaduje akčnost, spontánnost a něco, co tu ještě nebylo. Mládež prahne po vlastní tvorbě jistě nezaujme zasklená vitrína plná broušených váz z 16. století.

5.3 Inspirace pro lekci

Inspirací mi byla nezapomenutelná přednáška pana PhDr. Petra Nového, která se konala v rámci české verze PechaKuchaNight v Železném Brodě. Vedoucí oddělení skla z jabloneckého muzea, představil zábavnou formou téma opakujícího se vzoru po celá staletí. (13. 9. 2013 PechaKuchaNight Železný Brod vol. 5 na téma sklo. Doprovodná akce k dvoudennímu Skleněnému městečku v Železném Brodě.)

Podobná přednáška by mohla předcházet návštěvě muzea, mohla by vést žáky k tomu, aby si exponáty prohlíželi s větším zaujetím a všímali by si malých detailů. Vázy a misky by pro ně byly mnohem atraktivnější a poutavější.

Zajímavým zakončením této exkurze by bylo zadat studentům na předmětu Navrhování, aby pojali námět, který je na dané výstavě zaujal, svým ztvárněním a jakousi modernizací. Inspirativní moment jsem rozpracovala do modelové lekce.

5.4 Představení modelové lekce

Modelová lekce je koncipována na SUPŠS v Železném Brodě v předmětu Navrhování druhého ročníku, obor Design šperku. Tento předmět má zpravidla 3 vyučovací hodiny za sebou, a proto se v něm dá skloubit více vyučovacích faktorů.

5.4.1 Cíle lekce

Práce s historickým konceptem, uvědomění si „věčných“ motivů a detailů, naučit se k němu postavit vlastním názorem a převést ho do dnešní doby, zúčastní se jakéhosi „re-designu“ daného motivu. Otevřít žákům jeden z inspiračních zdrojů (muzeum) pro jejich další tvůrčí práci, provázat teoretické poznání s praktickým cvičením.

5.4.2 Časové a materiální požadavky

Pro provedení této modelační lekce by bylo zapotřebí tří vyučovacích hodin, tzn. 135 minut, s možným přesahem do příštího bloku. Vstupné je do muzea pro žáky uměleckých škol zdarma. Žáci budou pro realizaci zadaného úkolu potřebovat: skicák, tužka, fotoaparát, pauzovací papír.

5.4.3 Výukové metody

Pro modelovou lekci byly jako výukové metody zvoleny: přednáška, exkurze, prezentace, samostatná tvůrčí činnost a reflexe.

5.4.4 Příprava učitele

Domluvit návštěvu muzea s pracovníkem, osobně zajít do muzea a projít si expozici, vypracovat si schéma přednášky a její podtéma – připravit si podklady: obrázky, skici, stručný textový podklad pro žáky. Zkusit si provést požadovaný úkol, (pro porovnání při závěrečné výstavě návrhů).

5.4.5 Zadání úkolu

- a) Projděte si expozici, následně si všimněte jakéhokoli motivu, který uvidíte na různých výrobcích a zpracované různou technikou. Zakreslete si jej, nafoťte, poznamenejte si historická data a techniku výroby u všech objektů, u kterých se motiv, vámi vybraný, vyskytuje.
- b) Ze sesbíraných informací a skic rozpracujte vybraný opakující se detail a navrhnete z něho náhrdelník. Pojměte ho svým názorem a pohledem. Můžete ho stylizovat, množit, kombinovat s jiným detailem, použít ho v netradičním materiálu. Svou fantazii nemusíte omezovat technologickým umem, v této práci nejde o realizovatelný návrh, ale pouze o procvičování samotného navrhování a vyzkoušení si jiné možné inspirace.

5.5 Průběh lekce

- 1) Přednáška o ornamentu a opakujícím se motivu, cca 15 minut.
- 2) Přemístění se do Městského muzea skla v Železném Brodě. Cesta cca 5 minut.
- 3) Společně s průvodcem muzea poskytneme žákům základní informace o muzeu, o sbírce a zadám jim úkol. Na tuto aktivitu je vyhraněno 45 minut.
- 4) Po návratu zpět na ateliér, každý představí ostatním spolužákům jejich detail/motiv, který je zaujal a řekne proč, cca 20 minut podle počtu žáků.
- 5) Samotná tvůrčí činnost žáků, cca 45 minut.
- 6) Mezi studenty budu průběžně procházet, konzultovat s nimi jejich návrhy a diskutovat o jejich práci.
- 7) Závěrečná přehlídka návrhů a diskuse nad nimi. Zbývá 5 minut, tato část se může realizovat v příštím bloku, žáci budou mít čas na zamyšlení nad svou prací.

6 Závěr: porovnání škol z hlediska zkoumané problematiky

Cílem práce bylo zjistit, jak tři vybrané střední uměleckoprůmyslové školy využívají dostupnou nabídku muzeí v okolí. Data jsem sbírala prostřednictvím výzkumného šetření, kombinujícího metodu dotazníku (u žáků) s hloubkovými rozhovory (s učiteli a pracovníky muzeí). Na základě analýzy datových souborů, týkajících se spolupráce vybraných středních uměleckoprůmyslových škol a muzeí rozlišila tři roviny zkoumané problematiky:

- 1) **rovina přímého využití** muzea jako didaktického prostředku (ve výuce),
- 2) **rovina institucionální spolupráce** školy a muzea
(na obecnějších cílech výchovy a vzdělání),
- 3) **rovina přístupu** učitele k žákovi, respektive ke spolupráci s muzeem.

První rovinu představuje přímé využití muzea jako didaktického prostředku, který umožňuje například probrání aktuální látky pomocí sbírek, přednášek a jiných aktivit, jimiž disponuje místní muzeum. Z tohoto úhlu pohledu si nejsystematičtěji počíná železnobrodská škola sklářská. V rámci dílen a ateliéru chodí žáci do místního muzea po oborech, čili po malých skupinkách. Každá se zaměřuje na speciální problematiku svého oboru. Po návratu z muzea žáci dostanou prostor k vlastnímu názoru a dané téma je společně probráno ještě jednou. Dále železnobrodská škola využívá oddělení historického skla v Jablonci nad Nisou a sjednává přednášky panem PhDr. Petrem Novým. Ve čtvrtém ročníku při opakování na maturitní zkoušku opět zavítají do jabloneckého Muzea skla a bižuterií s pracovními listy, vypracovanými jejich učitelkou. Během roku navštěvují pravidelně výstavy i ve vzdálenějších městech.

Označíme-li přístup železnobrodské školy k využití muzea přímo ve výuce za aktivní, o jablonecké a turnovské škole to neplatí. Žádná z těchto dvou škol přímo ve výuce v předmětech s uměleckým zaměřením příliš nevyužívá. V Turnově bylo nejvíce žáků v muzeu díky předmětu Technologie a Výtvarná příprava (viz výše, graf číslo 3.) Respondenti z řad učitelů na těchto školách uvedli, že navštíví muzeum, „*aby si to žáci jednou za ty čtyři roky splnili.*“

Druhou rovinu představuje taková možnost spolupráce školy a muzea, které probíhá na institucionální rovině a i když s výukou bezprostředně nesouvisí, určité výchovné a vzdělávací cíle plní - anebo je alespoň plnila v době, kdy byla tato spolupráce nastavena. Jedná se například o prezentaci školy v rámci muzea (a naopak), nebo o vzájemnou podporu při pořádání různých akcí. V této spolupráci, do níž jsou aktivně zapojeni žáci, se nejlépe angažuje jablonecká škola. Navzájem si s pracovníky muzea pomáhají při tvorbě výstav, žáci dostávají zadané klauzurní práce přímo na téma připravované výstavy a jejich práce jsou součástí stálých sbírek. Muzeum pomáhá žákům spolupracovat s různými firmami a zároveň jim umožňuje přístup do místního depozitáře. Na podobném principu spolupracuje i turnovská škola s muzeem Českého ráje v Turnově. Šperky vyrobené na zdejší škole ve velkém počtu doplňují stálé sbírky muzea, celá jedna expozice je tvořena výrobky ze školy, ale jedná se o velmi staré práce. O současnou tvorbu žáků muzeum sice zájem má, ale výsledky této spolupráce nejsou takové, jaké by si muzeum přálo. Oproti tomu se železnobrodské škole nedostává takových příležitostí prezentovat a vystavovat žákovské práce ve sbírkách, jako je tomu v předešlých městech. Ve všech směrech muzeum nedisponuje takovými možnostmi a prostředky.

Třetí rovinu, kterou jsem ve vztahu ke zkoumané problematice identifikovala, představuje přístup učitelů k dnešnímu žákovi, poznamenaný často obecně negativním pohledem na dnešní generaci mladých. Učitelé, se kterými jsem se setkala na vybraných školách, mají za sebou dlouholetou praxi. Mohou tedy žáky porovnávat a hodnotit. Z hlediska postoje k žákům jsem vyhodnotila za nejpřívětivější a nejochotnější školu sklářskou v Železném Brodě. Učitelky připouští, že na škole jsou žáci, kteří původně tuto školu ani studovat nechtěli, chtěli být něčím jiným než sklářem. Učitelé však i tyto žáky berou jako potenciální umělce a sami v nich podporují chuť do učení a poznávání tohoto oboru, i když uznávají, že je s nimi větší práce a často se jim nedaří dobrat se zdárného výsledku.

Při rozhovorech na zbylých dvou školách jsem nabyla dojmu, že učitelé nad touto, jak jeden z nich tvrdí „*pologramotnou*“ generací, zlomili hůl. Z jejich výpovědí vycházelo zklamání a nechuť s nimi pracovat více než je nutné. Stagnují a jakoby čekají na novou vlnu těch žáků, kteří o dané řemeslo opravdu projeví zájem tak, jako tomu bylo dřív.

Pokusíme-li se závěrem o souhrnnou výpověď, která by popsala situaci na všech zkoumaných školách a srovnala jejich přístup, lze říci, že se všechny potýkají s problémy podobného charakteru: nedostatek času pro realizaci jakýchkoliv aktivit „navíc“, malý počet žáků se zájmem o návštěvu muzea a lhostejnost učitelů tyto problémy řešit.

Přesto je v přístupu škol patrný určitý rozdíl. V jedné ze škol, železnobrodské, se učitelé stále pokoušejí najít řešení – uvědomují si problémy, ale neodmítají je řešit. Za pozitivní lze považovat také skutečnost, že pracovníci muzeí o zmíněných obtížích, kterými školy argumentují, vědí. Navzdory tomu věří, že žáci k nim do muzea si cestu najdou.

Seznam použité literatury

BELZ, H., SIEGRIST, M., 2001, *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení: východiska, metody, cvičení a hry*, 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-479-6

BRABCOVÁ, A., 2003, *Brána muzea otevřená*, 1. vyd., Náchod: Juko. ISBN 80-86213-28-5

FISCHER, E., 1967, *O nezbytnosti umění*, 2. vyd. Praha: nakladatelství Svoboda. ISBN 25-067-67

HANSEN ČECHOVÁ, B., 2009, *Nápady pro rozvoj a hodnocení klíčových kompetencí žáků*, 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-388-8

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L., 2009, *Zážitkově pedagogické učení*, 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2816-2

HLAVÁČEK, L., 1984, *Řeč tvarů (umění vnímat umění)*, 1. vyd. Praha: Horizont, ISBN 40-012-84

HUYGHE, R., 1973, *Řeč obrazů ve světě psychologie umění*, 1. vyd. Praha: Odeon. ISBN 01-503-73

CHRÁSTKA, M., 2007, *Metody pedagogického výzkumu, Základy kvantitativního výzkumu*, 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4

JAGOŠOVÁ, L., JŮVA, V., MRÁZOVÁ, L., 2010, *Muzejní pedagogika, Metodologické a didaktické aspekty muzejní edukace*, 1. vyd. Brno: Paido. ISBN 978-80-731-207-9

JŮVA, V., 1995, *Estetická výchova, vývoj – pojetí – perspektivy*, 1. vyd., Brno: Paido. ISBN 80-85931-12-5

KOTRBA, T., LACINA, L., 2007, *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*, 1.vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu. ISBN 978-80-87029-12-1

KULKA, J., 2008, *Psychologie umění 2.*, 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2329-7

MAŇÁK, J., 1998, *Rozvoj aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků*, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně. ISBN 80-210-1880-1

MUZEUM ČESKÉHO RÁJE V TURNOVĚ, příspěvková organizace Libereckého kraje. *Katalog muzejních programů pro školy, 2013/2014*

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., 2013, *Pedagogický slovník – 7. aktualizované a rozšířené vydání*, Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1413-9

SILLAMY, N., 2001, *Psychologický slovník*, 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0249-1

SITNÁ, D., 2009, *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*, 1.vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-246-1

SKALKOVÁ, J., 2007, *Obecná didaktika 2., rozšířené a aktualizované vydání*, 1.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-274-1821-7

SLAVÍK, J., 1990, *Didaktika výtvarné výchovy III., Základy vědeckovýzkumné práce ve výtvarné výchově I., Předmět didaktiky výtvarné výchovy jako vědy*, 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-7066-268-9

SLAVÍK, J., WAWROZS, P., 2004, *Umění zážitku, zážitek umění, teorie a praxe artfiletiky 2. díl*, 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta. ISBN 80-7290-130-3

ŠABOUK S., 1969, *Jazyk umění*, 1. vyd. Praha: nakladatelství Svoboda. ISBN 25-050-69

ŠPÉT, J., 1979, *Přehled vývoje českého muzejnictví I.*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství

ŠVEC, V., 2005, *Pedagogické znalosti učitele: Teorie a praxe*, 1. vyd. Praha: ASPI. ISBN 80-7357-072-6

Seznam internetových zdrojů

- [1] Stránka Psychologie v teorii a praxi [online]. [10-5-2014]. Dostupné z [www.
http://rudolfkohoutek.blog.cz/0911/tvorivost-z-hlediska-pedagogicke-psychologie](http://rudolfkohoutek.blog.cz/0911/tvorivost-z-hlediska-pedagogicke-psychologie)
- [2] Stránka československých muzeí [online]. [13-5-2014]. Dostupné z [www.
http://cs.wikipedia.org/wiki/Svaz_%C4%8Deskoslovensk%C3%BDch_muze%C3%AD](http://cs.wikipedia.org/wiki/Svaz_%C4%8Deskoslovensk%C3%BDch_muze%C3%AD)
- [3] Stránka rámcových vzdělávacích programů [online]. [29-5-2014].
<http://www.nuv.cz/ramcove-vzdelavaci-programy/rvp-os>
- [4] Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Železný Brod [online]. [4-3-2014].
Dostupné z: www.supss.cz/historie_a_soucasnost
- [5] Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola Turnov [online]. [4-3-2014]. Dostupné z: www.sups.info
- [6] Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola Jablonec nad Nisou [online]. [4-3-2014]. Dostupné z: www.supsavos.cz
- [7] Městské muzeum skla Železný Brod [online]. [4-3-2014]. Dostupné z:
<http://muzeumzb.cz/>
- [8] Muzeum Českého ráje v Turnově [online]. [4-3-2014]. Dostupné z: [www.muzeum-
turnov.cz/muzeum-historie/](http://www.muzeum-turnov.cz/muzeum-historie/)
- [9] Muzeum skla a bižuterie Jablonec nad Nisou [online]. [4-3-2014]. Dostupné z:
www.msb-jablonec.cz/o-muzeu
- Zdroje fotografií:
- [10] Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Železný Brod [online]. [4-3-2014].
Dostupné z: www.supss.cz/historie_a_soucasnost
- [11] Commons wikimedia [online]. [4-3-2014]. Dostupné z: www.commons.wikimedia.org
- [12] G2 voška roku [online]. [4-3-2014]. Dostupné z: www.voskaroku.cz/skoly/
- [13] Liberecký kraj [online]. [4-3-2014]. Dostupné z: [www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/1169-
klemencovsko-expozice-mestskeho-muzea-v-zeleznem-brode](http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/1169-klemencovsko-expozice-mestskeho-muzea-v-zeleznem-brode)
- [14] Český ráj – geopark UNESCO [online]. [4-3-2014]. Dostupné z: [www.craj.info/5-
kultura-a-zabava/muzeum-ceskeho-raje-turnov/](http://www.craj.info/5-kultura-a-zabava/muzeum-ceskeho-raje-turnov/)
- [15] Muzeum skla a bižuterie Jablonec nad Nisou [online]. [4-3-2014]. Dostupné z:
www.msb-jablonec.cz/media/fotogalerie

Seznam příloh

Příloha A: Fotografie

Příloha B: Přehled uměleckých akcí

Příloha C: Vzorový dotazník

Příloha D: Ukázka vyplněného dotazníku žáka 1. a 4. ročníku

Fotografie

Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská v Železném Brodě.

[10]

Střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná v Turnově.

[11]

Střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná v Jablonci n/N

[12]

Městské muzeum skla v Železném Brodě

[13]

Muzeum Českého ráje v Turnově

[14]

Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

[15]

Přehled uměleckých akcí

Přehled uměleckých akcí, které mohou napomoci žákům uměleckých škol, k výtvarnému rozvoji a začlenění se do kulturního života. Jednotlivé akce jsou stručně představeny v tabulce. Nejprve popisují tři výrazné projekty festivalového typu, poté dvě akce, které jsou jakýmsi dílnami.

Designblok:	Výběrová mezinárodní přehlídka současného designu nábytku, průmyslového designu, bytových doplňků, svítidel, módy a šperku. První říjnový týden v Praze nabízí výstavy, kontraktační a marketingové prezentace, přímý prodej, setkání profesionálů, trendy a vize, laboratoř budoucnosti.
designSUPERMARKET:	Mezinárodní prodejní festival současného designu. Jeho ambicí je vytvářet kontinuální platformu pro vystavování a prodej autorské tvorby v oblasti produktového designu, módy, módního doplňku, šperku a grafického designu v podání nastupující generace českých i zahraničních designérů.
PechaKuchaNight:	Během jednoho večera má každý z přednášejících 6 minut a 40 sekund, během nichž může předvést 20 obrázků, každý z nich může komentovat po dobu 20 sekund. Za jeden večer se obvykle vystřídá 14 účastníků. Smyslem projektu Pecha Kucha je, aby prezentace byly co nejnutnější, aby si dokázaly udržet pozornost posluchačů. Prezентují se umělci z nejrůznějších oborů. Projekt pochází z Japonska, ale je znám po celém světě, z České republiky je zapojeno např.: Plzeň, Ostrava i Železný Brod.
Symposium:	Několikadenní setkání umělců z jednoho oboru, kde každý tvoří na společné téma. Součástí jsou odborné přednášky a zpravidla je zakončené společnou výstavou vzniklých prací.
Workshop:	Forma vzdělávací aktivity, při které lektor připraví program tak, aby účastníci pomocí vlastních zkušeností a znalostí došli k výstupu, který je pro ně užitečný a využitelný v jejich další práci, praxi. Lektor je při tom většinou v roli moderátora, facilitátora. Výstup workshopu se formuluje díky předem danému tématu a cíli workshopu

Dotazník pro studenty Střední uměleckoprůmyslové školy sklářské v Železném Brodě.

Ročník: 1. V 3. V **Pohlaví:** Žena
 2. V 4. V Muž

Kdy jsi byl/a poprvé v místním muzeu?

Zaškrtni, která muzea jsi navštívil/a ...

- Městské muzeum Železný Brod
- Muzeum Českého ráje v Turnově
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Chodíš do některých z těchto muzeí častěji podle aktuálních výstav?

A do kterého nejčastěji?

Kdy jsi tam byl/a naposledy? Uveď jaká výstava v muzeu probíhala.

Byli jste v místním muzeu se školou? V rámci jakého předmětu?

Byla návštěva muzea podkladem pro právě probíranou látku?

Prováděl vás průvodce muzea a nebo vám výklad poskytl váš učitel?

Vypravíš se do nedalekých muzeí ve svém volném čase, když se dozvíš o zajímavé aktuální výstavě?

Která jiná muzea rád/a navštěvuješ ? A proč, čím tě oslovila?

Byl/a jsi někdy na výstavě s animačním programem? Pokud ano na jaké a kde?

Napiš jaká slova tě napadnou, když slyšíš pojem „Muzeum“ (5-10 slov)

.....
.....
.....

**Bereš muzeum jako prostředek k načerpání nových poznatků ve tvém oboru
a nebo jednu z institucí, které ti umožní exkurzy v rámci výuky – čili: „nebudeme
sedět v lavicích, konečně jdeme ven“?**

**Když vám kantor během výkladu zmíní, že v určitém muzeu uvidíte, to co právě
probíráte – jdete se tam např.: se spolužáky podívat? Se školou? Nebo sami?
Nebo ti stačí jen informace o tom, že „to tam někde je...“ ?**

Které z těchto muzeí má podle tebe nejpestřejší a nejucelenější sbírku umění?

- Městské muzeum Železný Brod
- Muzeum Českého ráje v Turnově
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Děkuji za tvé odpovědi Bc. Kateřina Eršilová

Dotazník pro studenty Středních uměleckoprůmyslových škol.

Ročník: (1. V) 3. V Pohlaví: (Žena)
2. V 4. V Muž

Kdy jsi byl/a poprvé v místním muzeu?

ve 5. třídě cca

Zaškrtni, která muzea jsi navštívil/a ...

- Městské muzeum Železný Brod
- ☒ Muzeum Českého ráje v Turnově
- ☒ Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Chodíš do některých z těchto muzeí častěji podle aktuálních výstav? ANO

A do kterého nejčastěji?

MUZEUM ČESKÉHO RÁJE V TURNOVĚ

Kdy jsi tam byl/a naposledy? Uveď jaká výstava v muzeu probíhala.

PŘED PŮL ROKEM

KLENOTY, SPERKY, KAMENY

Byli jste v místním muzeu se školou? V rámci jakého předmětu?

ANO

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Byla návštěva muzea podkladem pro právě probíranou látku?

NE

Prováděl vás průvodce muzea a nebo vám výklad poskytl váš učitel?

PRŮVODCE MUZEA I UČITEL

Vypravíš se do nedalekých muzeí ve svém volném čase, když se dozvíš o zajímavé aktuální výstavě? ANO

Která jiná muzea rád/a navštěvuješ ? A proč, čím tě oslovila?

MUZEUM V PRAZE

VELKÝ PROSTOR
VÍC CO NA PODÍVANO
ČASTÉ VÝSTAVY

Byl/a jsi někdy na výstavě s animačním programem? Pokud ano na jaké a kde?

ANO

PRAHA

VÝSTAVA ~~PARAONA~~
TUTANCHAMONA

Napiš jaká slova tě napadnou, když slyšíš pojem „Muzeum“ (5-10 slov)

..... VÝSTAVA, VÝKLAD, STARÉ, ZAJÍMAVÉ,
..... INSPIRACE, POZNAÁNÍ
.....

Bereš muzeum jako prostředek k načerpání nových poznatků ve tvém oboru
a nebo jednu z institucí, které ti umožní exkurzi v rámci výuky – čili: „nebudeme
sedět v lavicích, konečně jdeme ven“?

BERU HO SPÍŠ JAKO „PROSTŘEDEK“ K POROVNÁNÍ
DĚL SJINÝMI NEBO MÍMI + INSPIRACE

Když vám kantor během výkladu zmíní, že v určitém muzeu uvidíte, to co právě
probíráte – jdete se tam např.: se spolužáky podívat? Se školou? Nebo sami?

Nebo ti stačí jen informace o tom, že „to tam někde je...“?

S PRARODIČI ČI SPOLUŽÁKY

Které z těchto muzeí má podle tebe nejpestřejší a nejucelenější sbírku umění?

- Městské muzeum Železný Brod
- ☒ Muzeum Českého ráje v Turnově
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Děkuji za odpovědi Bc. Kateřina Eršilová

Dotazník pro studenty Středních uměleckoprůmyslových škol.

Ročník: 1. V 3. V
2. V 4. V

Pohlaví: Žena
Muž

Kdy jsi byl/a poprvé v místním muzeu?

nikdy jsem tam nebyla

Zaškrtni, která muzea jsi navštívil/a ...

- Městské muzeum Železný Brod
- Muzeum Českého ráje v Turnově
- ☒ Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Chodíš do některých z těchto muzeí častěji podle aktuálních výstav?

A do kterého nejčastěji? *ne nechodím*

Kdy jsi tam byl/a naposledy? Uveď jaká výstava v muzeu probíhala.

v Liberci v 9. květně na výstavě mesainích umění

Byli jste v místním muzeu se školou? V rámci jakého předmětu?

ne nebyl

Byla návštěva muzea podkladem pro právě probíranou látku?

ne nebyla

Prováděl vás průvodce muzea a nebo vám výklad poskytl váš učitel?

ani jeden

Vypravíš se do nedalekých muzeí ve svém volném čase, když se dozvíš o zajímavé aktuální výstavě? *ne*

Která jiná muzea rád/a navštěvuješ ? A proč, čím tě oslovila?

Žádná muzea ne navštěvuji nemám na to čas. ale ráda bych se šlo podívat na výstavu plesových a karikových satir.

Byl/a jsi někdy na výstavě s animačním programem? Pokud ano na jaké a kde?

ne byla

Napiš jaká slova tě napadnou, když slyšíš pojem „Muzeum“ (5-10 slov)

obraz, umění, umělec, kreativita, přetvárnost
místní, lozev, rezev, leho, cletich, radkose, lah.
stokem, kusi, bazhou, napalavci, vsička, místa, klere, vsi, rezev, lami

Bereš muzeum jako prostředek k načerpání nových poznatků ve tvém oboru

a nebo jednu z institucí, které ti umožní exkurzi v rámci výuky – čili: „nebudeme

sedět v lavicích, konečně jdeme ven“?

Muzeum jsem v rámci školy se poznám něco nového a sdokonalím se ve svém malování, je to inspirace a tomu se i já bych mohla mít se svou svou výstavou.

Když vám kantor během výkladu zmíní, že v určitém muzeu uvidíte, to co právě

probíráte – jdete se tam např.: se spolužáky podívat? Se školou? Nebo sami?

Nebo ti stačí jen informace o tom, že „to tam někde je...“? většinou se domluvíme

se spoluzákaly aby to byla taková rada, a aby jsem byla sidiu' kdo, bude mít informace

Které z těchto muzeí má podle tebe nejpestřejší a nejucelenější sbírku umění?

- Městské muzeum Železný Brod
- Muzeum Českého ráje v Turnově
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Děkuji za odpovědi Bc. Kateřina Eršilová

Dotazník pro studenty Středních uměleckoprůmyslových škol.

Ročník: 1. V 3. V **Pohlaví:** Žena
 2. V 4. V Muž

Kdy jsi byl/a poprvé v místním muzeu?

Na základce s rodiči

Zaškrtni, která muzea jsi navštívil/a ...

- ☒ Městské muzeum Železný Brod
- ☐ Muzeum Českého ráje v Turnově
- ☒ Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- ☐ Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Chodíš do některých z těchto muzeí častěji podle aktuálních výstav?

A do kterého nejčastěji?

Do Muzea skla a bižuterie v Jablonci n/N

Kdy jsi tam byl/a naposledy? Uveď jaká výstava v muzeu probíhala.

Na podzim na výstavě Preciosy.

Byli jste v místním muzeu se školou? V rámci jakého předmětu?

Ano, v rámci dílen, navrhování a speciální TEC.

Byla návštěva muzea podkladem pro právě probíranou látku?

Ano, ale většinou ^{spíše} inspirací. Jednou jsme tam byli i na výstavě svých prací.

Prováděl vás průvodce muzea a nebo vám výklad poskytl váš učitel?

Náš učitel.

Vypravíš se do nedalekých muzeí ve svém volném čase, když se dozvíš o zajímavé aktuální výstavě? Ano, např. do Prahy, Liberce...

Která jiná muzea rád/a navštěvuješ ? A proč, čím tě oslovila?

Severočeské muzeum v Liberci i různé galerie
Národní muzeum v Praze
Náprstkovo muzeum v Praze

Byl/a jsi někdy na výstavě s animačním programem? Pokud ano na jaké a kde?

Ano. Na Human body, Tutanchamon, v Katakombách v 1. čed

Napiš jaká slova tě napadnou, když slyšíš pojem „Muzeum“ (5-10 slov)

historie, kultura, příroda, zvířata,
umělecká řemesla
.....

Bereš muzeum jako prostředek k načerpání nových poznatků ve tvém oboru

a nebo jednu z institucí, které ti umožní exkurzi v rámci výuky – čili: „nebudeme

sedět v lavicích, konečně jdeme ven“? Jako prostředek k načerpání
nových poznatků.

Když vám kantor během výkladu zmíní, že v určitém muzeu uvidíte, to co právě
probíráte – jdete se tam např.: se spolužáky podívat? Se školou? Nebo sami?

Nebo ti stačí jen informace o tom, že „to tam někde je...“? Podle toho,
o jakou výstavu se jedná.

Které z těchto muzeí má podle tebe nejpestřejší a nejucelenější sbírku umění?

- Městské muzeum Železný Brod
- Muzeum Českého ráje v Turnově
- ☒ Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Děkuji za odpovědi Bc. Kateřina Eršilová

Dotazník pro studenty Středních uměleckoprůmyslových škol.

Ročník: 1. V 3. V Pohlaví: Žena
2. V 4. V Muž

Kdy jsi byl/a poprvé v místním muzeu?

Nepamatuju se

Zaškrtni, která muzea jsi navštívil/a ...

- Městské muzeum Železný Brod
- ☒ • Muzeum Českého ráje v Turnově
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Chodíš do některých z těchto muzeí častěji podle aktuálních výstav?

A do kterého nejčastěji? *nechodím*

Kdy jsi tam byl/a naposledy? Uveď jaká výstava v muzeu probíhala.

výstava kavalierských prsou

Byli jste v místním muzeu se školou? V rámci jakého předmětu?

ano, prohlídka

Byla návštěva muzea podkladem pro právě probíranou látku?

ano

Prováděl vás průvodce muzea a nebo vám výklad poskytl váš učitel?

učitel

Vypravíš se do nedalekých muzeí ve svém volném čase, když se dozvíš o zajímavé aktuální výstavě?

ne

Která jiná muzea rád/a navštěvuješ? A proč, čím tě oslovila?

Byl/a jsi někdy na výstavě s animačním programem? Pokud ano na jaké a kde?

Ne

Napiš jaká slova tě napadnou, když slyšíš pojem „Muzeum“ (5-10 slov)

historie, věda, umění,
.....
.....
.....

Bereš muzeum jako prostředek k načerpání nových poznatků ve tvém oboru a nebo jednu z institucí, které ti umožní exkurzi v rámci výuky – čili: „nebudeme sedět v lavicích, konečně jdeme ven“?

proskládá & načerpání poznatků

Když vám kantor během výkladu zmíní, že v určitém muzeu uvidíte, to co právě probíráte – jdete se tam např.: se spolužáky podívat? Se školou? Nebo sami?
Nebo ti stačí jen informace o tom, že „to tam někde je...“?

Které z těchto muzeí má podle tebe nejpestřejší a nejucelenější sbírku umění?

- Městské muzeum Železný Brod
- Muzeum Českého ráje v Turnově
- Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
- Nebyl/a jsem ještě ani v jednom z uvedených muzeí

Děkuji za odpovědi Bc. Kateřina Eršilová